

автобус кыфашэфыгъ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ ахщэу кытлупщыгъэм ишугагъэкӀэ Адыгеим, Урысыем ямызакъоу, ӀэклӀб кӀэралхэм ащызельашлэрэ тиансамблэ цӀэрылоу «Налмэсым» автобус зэтэгъэпсыхьагъэ кыфащэфыгъ. Мыщ фэгъэхыгъэ гушлого зэхэхэу тыгъуасэ щылагъэм хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслан, АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, республикэм культурэмкӀэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт, ансамблэм ипашэхэр ыкӀи иартистхэр.

АвтобусыкӀу кьашэфыгӀэр
аужырӀ шӀапхӀӀэхэм адештӀ,
зӀкӀӀмкӀи чӀыплӀ 62-рӀ ил, сомӀ
миллион 14,5-рӀ ыуас. Артист-
хэм атегӀӀэпсыхагӀӀуи мыр шыт,
тысыплӀӀэхэм анӀмыкӀӀу, ахэм
яшӀуашӀӀэхэр, музыкӀӀалӀнӀ ӀӀмӀ-
псымӀӀэхэр зыдагӀӀӀылышӀтхӀӀӀри

кыдыхэлъытагъэх, ыклоцлыккы
хъоо-пщэошху.

АР-м и Лысьхъе «Налмэ-сым» ипачэхэм, иаристхэм закыфигагээ, автобускылау ялэ хуьгэм пае кьафэгушлагь, ялофшэнкя, ягэхьагэхэмкя ар кьалэжыгыгэ шыпкьэу

ылытагъ. Непэ артистхэр зыгъэгумэклырэ юфыгъохэм, лэпылэгъу зэрафэхъунхэ альэкыштхэм аклэупчлагъ.

— Республикэмрэ тильэпкырэ нэмык! шьолъырхэм ашашлэным, тикультурэ ибаиныгъэ, тишэн-зэхэтыклэхэр

зыфэдэхэр альыдгялэсыным
илахышхо хэль тиансамблэ
цлэрылоу «Налмэсым». Урысыем
изакьоп, зэрэдунаеу шыуашлэ,

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым
тырихыгъэх.

loфыгъo зэфэшъхьaфхэм
axэплъaгъэх

Социальнэ-лофшлэн зэфышытыклэхэр
гьэлорышлэгэнхэм фэгъезгъэ комиссиеу
лэныкьуиш зэхэхэу Адыгеим шызэхашагъэм
джырэблагъэ зэхэсыгъоу илагъэр зэришагъ АР-м и
Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам.

2013-рэ ильэсым 10шлэныр кээхуһумэгъэнымк1э 10фхэм язытет зэфэхысыжьэу фэхуьгэхэм кьатегушылагь АР-м 10шлэнымрэ социальнэ хэхьоньгэмэрк1э иминистрэ игуадзэу Хьэпэе Марыет. Ащ кьызэри-луагъэмк1э, 2013-рэ ильэсым илэфэхысыжьэхэмк1э, цыфым ипсауныгъэ зэрар кьыфзыхы-

рэ лофшлэлэхэм процент 15,4-рэ алут. УФ-мклэ кьэгьэлъэгъонхэм ягъэпшагъэмэ, а пчыагъэр фэдитүклэ нахь макл. лофшлэн зэфыщытыклэхэр гъэлорышлэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ лофтхьабзэу зэхашагъэхэм аплъуагъэхьэгъэ ахьцэр гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ программэу «лофшлэн зэфыщытыклэхэр гъэлорышлэгъэ-

ныр» зыфилоу 2011 — 2013-рэ ильэсхэм ателытагьэм кы-
хахыг ыкли ар сомэ мини
150-м кlэхьаг. А ахьцэ-
зищыклэгэ лъэныкьохэм апэ-
луагъэхьаг. Икыгэ ильэсы-
луагъ зышлэрэ нэбгыри 7-мэ
шъобжхэр атешагъэхэ хьугэ.
Ахэм япсауныгэ зэтырагъэ-
уцожыным эклэмкли сомэ ми-
ни 170-м еху тырагъэклодаг.
Зэфэхьарысхэм кыызэрагъэ-
лгьагорэмклэ, мыщ фэдэ хьу-
гэ-шлагъэхэр нахыбзу зыца-
гъэунэфыхэрэр унэе предпри-
ятиехэр арых. Гумэклыгъоу кьэ-
уцухэрэр дэгъэзыжыгъэнхэм
пае организациехэм, предпри-
ятиехэм япшэрылхэр нахь
тэрэзу агъэцэкlэныр, лошлэ-
ныр зрэрэзэхакэным екloнlэклэ

тэрээ кыыфэгъотыгъэныр пшъэ-
рыль шъхьалэхэм ащыщэу ми-
нистрэм игуадзэ кыыгъэнэфагъ.

АР-М лофшэнымрэ социальнэ хэхьоныгэмрэклэ и Министерствэ ышлыгэ зэфхьысыжхэмклэ, 2013-рэ ыльсынэ республикэм лоф цызышлэрэ организации 318-мэ аттестации аклуг, нэбгырэ 7500-рэ ауплэклуг. Ащ кызыргилэлыгуагэмклэ, а пчъагэм ипроцент 66-м лоф ашлэнымклэ амал дэгьухэр алэкэлхы, процент 34-р псауныгэмклэ зэрар кызыыхынэ зылэклышт лофшланлэхэм алуых.

Зэрар кьяфэзыхын зылъэ-
кыцт 1oфшлп1эхэм алутхэм
фэгъэк1отэныгэхэр афашлх:
зыгъэпсэфыгъо мазэу къара-
тырэм афыхагъахь, сыхьат

пчяагэу юф зэраишлэрэр нахь маклэ ашы, лэжыапклэр нахьыбэу араты. 2012-рэ ильэ-сым егьэпшагэмэ, ахэм афэдэ юфшланлэхэм алуэхэм япчяагэ 2013-рэ ильэсым процент 20,6-клэ хэхуагь. Урысыер пштэмэ, гурытымклэ юфшаклохэм япроцент 40-м ехуэмэ компенсациехэр аратых.

lofshlanlэ языгэгьотыхэрэм
яобъединениехэр Адыгэ Рес-
публикэм имуниципальнэ об-
разованиехэм ащыгэгьотыхэрэм
фэгъэхыгызу кьэгущылагъ
lofshlanlэ языгэгьотыхэрэм
яорганizations ишьольыр кьу-
тамэ ипачэ игуадзэу Ольга
Ивановар.

Зэхэсыгьом хэлэжыагэхэр
нэмык! юфыгыохэми атегушы-
лагэх, унэшьо гэнэфагэхэр
и ашлыгэх.

КИАРЭ Фатим.

Урысыем ошлэ-дэмышлэ
лофхэмклэ и Министерствэ
и Къыблэ шьолъыр гупчэ
ипашэу Игорь Одер
бэдзэогъум и 1-м Къыблэ
федеральнэ шьолъырым
исубъектхэм ялыкloxэм
видеоэзэхэсыгъоу
адырилагъэр Украинэм
щыщхэу джыдэдэм Ростов
хэкум палъэ горэклэ
щылэхэр чыплэхэм
зэрарагъэблэгъэштхэм
ялофыгъохэм
афэгъэхьыгъагъ. Адыгеим и
Премьер-министрэу
Къумпыл Мурат
зэхэсыгъом хэлэжыагъ.

Видеоэзэхэсыгъо щылагъ

Игорь Одер зэрэхигъэунэфыкыгъэмклэ, хабзэм ифедеральнэ, ирегион органхэм непэ апашхъэ пшъэрылшыхохэр итых Украинэм щыщхэу зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэхэр егъэблэгъэзхэмклэ. Урысыем ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Министерствэ зэкIэ амалэу илэхэр, авиациер, шлушлэ Iэпылэгъу язытырэ пунктхэр агъэфедэх. Украинэм щыщхэу зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэхэм Къыблэ федеральнэ шьолъырым псэуплэ чыплэ щягъэгъотыгъэным тегъэпсыхъэгъэ лофтхъабзэхэр непэ зэрахъэх.

Пэшлорыгъэщхэу къызэраратгъэмклэ, Ростов хэкум ипункт-

хэу зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэхэр къызуаплэхэрэм джыдэдэм нэбгырэ мин 19 ащыл. Ахэр Къыблэ федеральнэ шьолъырым ипсэуплэхэм атегощэгъэным тегъэпсыхъэгъэ лофхэр зэрахъэх.

Къумпыл Мурат къызэриуагъэмклэ, Украинэм щыщхэр уахътэ горэклэ зыщыпсэуштхэ пунктитлу республикэм къыщызэуахыгъ. Санаториеу «Анастасия» зыфилорэм нэбгыри 126-рэ, санаториеу «Шапсыгъэм» нэбгырэ 97-рэ ащэпсэу. Егъэзыгъэклэ зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэхэм ястатус къаратыным нэбгырэ 30 къыклэлъэлугъ.

— Зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэхэр палъэ горэклэ зыщыпсэуштхэ пунктхэм къэко-

щыжхэрэр регистрации шыгъээнхэмклэ, ахэм ясоциальнэ, медицинэ фэлэ-фашлэхэр гъэцэкIэгъэнхэмклэ лофтхъабзэхэр ащызэрахъэх. Нэбгыри 150-мэ ателытэгъэ пункт джыри псынклэу къызэуахышт. Цыфхэр унагъохэм арагъэблэгъэнхэуи хъазырых, — хигъэунэфыкыгъ Къумпыл Мурат.

Зэхэсыгъор зыщыклоштыгъэ лъэхъаным зышхъэ къезыхьыжъэжыгъэ нэбгыри 117-мэ Адыгеим къыфауээнкыгъэагъ. Республикэм ихабзэ иорганхэм ялыкloxэр ягъусэхэу Ростов хэкум ахэр къырашхыгъэх.

— Апэрэ мафэм къыщегъэжыагъэу республикэр чанэу мы лофтхъабзэм къыхэлажэ. Апэрэ мафэхэм къащыублагъэу шьомыщ шъукызыэрэклоштыгъэр, цыфхэр зэрежыгъэблагъэштхыгъэхэр ыкIи ищыкIэгъэ пстэур зэрэшхушлэштхыгъэр сэшлэ. Чанэу мы лофым шъукызыэрэклажэхэрэм пае тхъашуегъэпсэу шьосэлэ, — къыуагъ Игорь Одер.

Ащ ыуж Премьер-министрэм зэрэхигъэунэфыкыгъэмклэ, ар къэралыгъо пшъэрылшэу щыт ыкIи регион пстэуми агъэцэкIэн фае. Ащ даклоу Украинэм къыкыжышт пчъагъэр нахъ икъоу ашлэ зэрашлоигъор Къумпыл Мурат мы зэхэсыгъом къыщыуагъ. Къыблэ шьолъыр гупчэм ипашэ нэужым къызэриуагъэмклэ, ащ тегъэпсыхъэгъэ лофхэр зэрахъэх. Ау лофым изытэт хъуштыр къэшлэгъуаеу щыт, ар анахъэу зэпхыгъэр Украинэм икыблэ-къокыплэ лъэныкъо лофхэм зыкызыэрэщызэпырагъэзэштхэр ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

Газ отраслэмклэ чыфэхэм ятыжбын фэгъэхьыгъэ зэлуклэр Адыгеим и Премьер-министрэ зэрищагъ

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат муниципальнэ образованиехэм, газыр алэклэзыгъэхэрэ ыкIи ар зыгъэфедэрэ предприятиехэм япашэхэм бэмышлэу адырилэгъэ зэлуклэм газ уасэр зыкламытыжырэмклэ ушхъагъу шхъалэу щылэхэр щагъэнэфагъэх.

— Адыгеим и Лышхъэу Тхъаклушынэ Аслъан тапашхъэ пшъэрылшэ къыригъэуцуагъ газуу къызыфагъэфедагъэм тефэрэ уасэр зэрэщытэу атыжыным тыналэ тедгъэтынэу.

Амал зэрилэклэ гъэмафэм чыфэу ателытэр пстэуми зытырагъэклэжынын фае. Хъызмэтшлэплэхэм япроишхъэуэннэ зэнакъокъухэр акъылыгъэ хэлъэу, республикэм изнергетикэ зэрар фэмышхъухэу зэшлуахын фае, — хигъэунэфыкыгъ Къумпыл Мурат.

Зэлуклэм илъэхъан муниципальнэ образованиехэм япашэхэм унэ-коммунальнэ хъызмэтым ипретприятиехэмрэ цыфхэмрэ газымклэ чыфэу къатенагъэмклэ отчетхэр къа-

шыгъэх. Газ хъызмэтым игъэклэжынкIэ ыкIи газ отраслэм инвестиционнэ политикэр шлуагъэ къытэу щызэхъэгъэнымклэ игъоу альэгъухэрэр пащэхэм агурагъэуагъ. Премьер-министрэм зэлуклэм хэлэжыагъэхэм пшъэрылшэ афишлыгъ газ организациехэмрэ унэ-коммунальнэ хъызмэтым ипретприятиехэмрэ япашэхэр къыхагъэлажэхъэзэ чыплэхэм зэлуклэхэр ащызэхэщэнхэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

ЮНЫГЪУ-2014

Ыклэм фэклъагъэх

Мафэ къэс лэжыгъэу луахыжырэм ипчъагъэ хэхъо. Анахъэу зыпылхэр хъэм илухыжынын. Ар гектар мин 15-м ехъоу къагъэкIыгъ, ащ щыщэу гектар мин 13-р луахыжыгъах. Гурытымклэ гектар пэпчэ центнер 36,2-рэ къырахыжы, ар икIыгъэ илъэсым къырахыжыгъэм центнери 2-клэ нахъ макI. Районхэр пштэмэ, Шэуджэн районым хъэм иложын апэу щаухыгъ. Хъэ гектар 2076-у луахыжыгъэм центнер 37,3-рэ зырыз къырахыжыгъ.

Къалэу Мыекыуапэ, Джэджэ

ыкIи Кошхъэблэ районхэм аложынэу къафэнагъэр макIэ. Тэхьутэмькое ыкIи Теуцожь районхэм луахыжыгъахэр процент 29-рэ ыкIи 57-рэ мэхъух.

Республикэмклэ хъэм гектар телытэу къытыштыр теубытагъэу къэлэгъуае, пчъагъэхэр джыри зэхъокIынхэ ылъэ-кIышт.

Хъэу аложыгъахэр тонн миным къехъугъ. Нахыбэ къэзыхыжыгъэхэр Джэджэ, Красновардейскэ, Шэуджэн ыкIи Кошхъэблэ районхэр арых.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

Лэпылэгъу афэхъуштых

ЖьоныгъокIэ мазэм псыкыунэу Кошхъэблэ районым щылагъэм къоджэ псэуплэхэм ащыпсэурэ унэгъуабэмэ зэрар арыхыгъ, яунэхэр къыгъэчагъэх, къызэхигъэуагъэхэри ахэтых, яхатэхэр ашлуигъэкIодыгъэх. Зэрар зэрихыгъэхэм япчъагъэ зыфэдишыр комиссием ыгъэунэфыгъ. Ахэр зэкIэмклэ нэбгырэ 6937-рэ мэхъух.

Республикэ комиссием хэтхэм къызэралуагъэмклэ, псыкыуным зэрар зэрихыгъэхэм ахэтых социальнэ мэхъанэ зилэ псэуалэхэр, гъэсэнныгъэм ыкIи культурэм якуреждениехэр. Ащ нэмыклэу, гъогу зэпырыкIыплэхэр ыкIи автомобиль гъогухэр зэщигъэкъуагъэх, лэжыгъэ гектар

2930-р ашлуигъэкIодыгъ. Пэшлорыгъэщхэу къызэралытагъэмклэ, зэрарыр сомэ миллион 733-м къехъугъ.

Зимылыку щыщ зышлэклэдыгъэ нэбгырэ 1450-мэ сомэ мин 50 зырыз, адрэ зиунэ мыхъужыкхэнэу зэхигъэуагъэхэм, ахэр нэбгырэ 271-рэ мэхъух, сомэ мини 100 зырыз аратыштых.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ иунашъокIэ УФ-м и Правительствэ ирезервнэ фонд щыщ ахъщэ къафитлушынэу федеральнэ гупчэм зыфигъэзагъ. Бэдзэогъум и 17-м нэс федеральнэ гупчэм мылкъур къытлушынэу щыт.

КИАРЭ Фатим.

Мэкъэгъэлъу

Урысыем щыпсэухэрэм якультурэ амалхэм зягъэушъомбгъуэным, кинематограф ныбжыкIэ сенаушхэр къыхэгъэщыгъэнхэм ыкIи ахэм ядахэ логъэным, ныбжыкIэхэм япатриотическэ плуныгъэ зыкыгъэлэтыгъэным атегъэпсыхъагъэу 2014-рэ илъэсым шэкIогъум и 1-м къыщегъэжыагъэу шэкIогъум и 9-м нэс Московскэ хэкумклэ къалэу Пушино короткометражнэ кинонэ Дунэе фестивалэу «Вдесятку» зыфилорэр щыклошт.

Короткометражнэ фильмэхэмклэ зэнэкъокъум хэлажэу зышлоигъохэм заявкэхэр 2014-рэ илъэсым шышхъэлум и 15-м нэс къатын альэкIышт. Регламентымрэ нэмыкI къэбар игъэкIотыгъэхэмрэ фестивалым иофициальнэ сайтэу www.beinten.ru зыфилорэм ижыгъотэштхы.

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» бэрэ лоф щызышлэгъэ Быштэкъо Хъалим Лахъу ыкIор зэрэщымылэжыр редакцием ащ щыдэлэжыагъэхэм лъэшэу гухэкI ащыхъугъ ыкIи иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

хэу гьогъуи 100-м еху кьа-
гъэуцужьын альэкыгъ.

Цыфхэм ягумэкыгъохэм за-
щигъэгъозэным ыпэкӀэ мини-
стрэр журналистхэм гушыӀэгъу
афэхьугъ, гьогурькӀоньр щы-
нэгъончӀэным пае лӀфтхьабзэу
зэхашӀхэрэм ахэр щигъэгъо-
загъэх.

— Гъэтхалэм и 17-м бзэ-
джащӀэм симашинэ хэбзэнчӀэу
ыщи, ахьщэр еж ыштагъ. Ащ
епхыгъ непэ гумэкыгъоу сӀлэр,

Цыфхэм ягумэкыгъохэм защигъэгъозагъ

АдыгэкӀалэ пӀчынатӀэу ре-
кӀокӀырэ федеральнэ гьогъу
«М-4 Дон» зыфалорэм дӀжэ
Адыгэ Республикэм хэгъэгъу
кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ иминистрӀэу
Александр Речицкэр цыфхэм
алукӀагъ, гумэкыгъоу яӀэхэм
зыщигъэгъозагъ. Гьогум щы-
нэгъончӀэу зэрэщызеӀлоштхэр
кьекӀлолагъэхэр зыгъэгумэкы-
щтыгъэ лӀфыгъохэм ащыщ.

— Мыщ фэдэ лӀфтхьабзэ
Адыгеим яцӀнэрӀэу щызӀэхэтӀэ,
— еӀо министрэм. — ИлӀэ-
сищым кьыкӀоцӀ макӀлп цыфӀэу
кьытӀеӀолагъэр. Гумэкыгъоу яӀ-
хэм защидгъэгъозэн, ахэр дӀ-
гъэзыжыгъэнхэм епхыгъэ лӀфы-
гъохэр зэхэтӀэнхэр пшӀэрӀлӀэу
зыфӀэдгъэуцужьырэмӀ ащыщ.
Министрэр мыщ кьызэрӀкӀо-
щтыр пӀшорыгъэшӀэу цыфхэм
арагъэшлагъ, АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ
лӀфхэмкӀэ и Министерствэ
исайт кьыхьагъэуи щытыгъ.

ГьогурькӀоньр щынэгъончӀэ-
нымкӀэ Адыгеим иавтоинспек-
ция гьогурькӀоньм ишапхъэ-

хэр цыфхэм амыукъоньм пае
пӀшорыгъэшӀ лӀфтхьабзэу зѐ-
хищӀхэрэм ащагъэфедэрэ пкьы-
гъохэр кьекӀлолагъэхэм кьара-
гъӀэгъэгъуагъ, шапхъэхэр агъэ-
цӀкӀэным епхыгъэ тхыӀ зѐ-
фӀэшхьафхэр, видеотехыгъэхэр
кьагъӀэгъуагъэх. Автоинспек-
цией илофьшӀэхэм кьэзэрӀгъо-
игъэхэм, упчӀэу яӀэхэм джѐ-
уапхэр арагъэгъотыжыгъэх.

Мы чыпӀэм аэропорт загъэ-
уцугагъ, ащ кьыгъӀэгъорэр
экраным кьытехъщтыгъ. Ащ
ишӀагъӀкӀэ, кьэзэрӀгъоигъэ
цыфхэр гьогум лъыплӀэнхэ
альэкыгъ. АэропортӀым шӀагъэу
кьыхьырэр кьалотагъ. Ар агъэ-
федӀэу заулагъэм кьыкӀоцӀ хѐ-
зӀгъэуцугъэр аукъонӀэу ежыагъ-

— еӀо Чѐужь Сафдинэ. —
Машинэр сфӀищӀжыӀнӀэу ыӀуи
ыштагъ, ау сѐ сӀлоф хэмыӀӀэу,
хѐбзэнчӀэу, тхыӀ нѐпцӀыкӀэ
ыщӀжыгъ. ЗѐрищӀжыгъӀэми
нѐмыкӀ цыфым рищӀжыгъ. Авто-
мобилыр зыдӀэщыӀлэр сѐшӀэ,
ау сызьякӀуалӀкӀэ ащӀфыгъэу
алошъ, кьысатыжыӀрӀп.

Чѐужь Сафдинэ гумэкыгъоу
илӀм фѐд ащ игъусӀри мини-
стрэм кьызкӀеӀолагъэр. Къу-
мыкӀу Вячеслав иашины хѐб-
зэнчӀэу ащагъ. ХъуӀфыгъитлур
зы бзѐджашӀэм ыгъѐделагъэх.
А. Речицкэр СафдинӀэ Вячес-
лаврэ гумэкыгъоу яӀэм едӀлугъ,
нѐужым а лӀфыр тѐрзѐу зѐ-
хафьӀнӀэу кьулыкӀушӀэхэм пшӀѐ-
рыӀ афишӀыгъ.

Пчыхьалыкьое кьоджѐ псѐ-
упӀэм игумэкыгъохэр Хѐкужъ
Сафьет кьыӀӀэтыгъэх.

— ТипсѐупӀэ сѐмѐгумкӀи
джабгъумкӀи федеральнэ гьог-
ум кӀӀӀырыс. Гьогур агъѐп-
сы зѐхъум, цыфӀэу ащ пѐгъу-
нѐгъоу псѐухэрэм афӀитыныгъѐ-
хэр аукъуагъэх. ШъыпкӀэ,
псѐупӀэхѐу Кѐзэзыум, Чѐтыу-
кьо, Красненскѐм цыфӀэу адѐ-
сыр бѐп, ау ащ емыӀытыгъѐу,
шапхъэхэм адѐштѐу гьогу зѐпы-
рыкӀыплӀэхэр щыӀӀнхѐ фаѐу
сѐлӀытѐ. Ахэр зѐрѐтемытым
кьыхӀӀӀӀ, гьогум зѐпырыкӀырѐ
цыфхэм тазырхэр атырӀалхѐ.
КъѐуцупӀэ зѐрѐщымыӀм фѐшӀ
Краснодар кьыкӀырѐ автобус-
хэр къѐуцухэрӀп.

Хѐкужъ Сафьети АдыгэкӀалэ
кьыкӀыгъэ лӀшъынѐ Юрий а зы
гумэкыгъор ары кьалӀэтыгъэр.

— Мыщ кьекӀлолагъэхэм яуп-
чӀэхэм министрэм джѐуапхэр
аритыжыщт, — еӀо гьогурь-
кӀоньр щынэгъончӀэнымкӀэ Къѐ-

ралыгъо автоинспекцией и
ГъѐлорышӀанӀӀэу АР-м щыӀэм
гьогурькӀоньр щынэгъончӀэным-
кӀэ ыкӀи аналитическѐ лӀфшӀѐ-
нымкӀэ отделым ипащѐу Бзѐ-
джѐжыкьо Мурат. — Ахэм
гумэкыгъоу яӀагъэхэр хѐбзѐ-
ухъумӀкӀо кьулыкӀухэм зѐра-
гъѐцакӀэхэрэм гъунѐ алыфьыщт.

— ЗѐкӀэ кьекӀлолагъэхэм ягум-
экыгъохэм защызгъэгъозагъ,
— еӀо министрэм. — Тхыгъѐу
кьахыгъэхэр кьалытхыгъэх,
тызшагъэгъозѐгъэ лӀфыгъохэм
яӀытыгъѐу тилофшӀӀнӀкӀэ нахъ
тыналѐ зытѐдгъѐтыщтхэр дгъѐ-
унѐфыгъэх.

Цыфхэм ягумэкыгъохэм
игъѐкӀотыгъѐу хѐбзѐухъумӀкӀо
кьулыкӀуым илофьшӀэхэм лӀф
адашӀѐшт, ахэр дѐгъѐзыжы-
гъѐнхэм япхыгъэ лӀфтхьабзѐ-
хэр зѐхашӀѐщтыгъ.

ГЪОНѐЖЫКьО
Сѐтѐнай.

Сурѐтхэр лӀшъынѐ АспӀан
тырихыгъэх.

Наркоманиер — тильӀэхъан иузышху

Ныкьо-тыкьо гори имыӀӀэу,
лӀпкь-лӀпкь занкӀӀэу, пкьышӀӀол
псаоу, фѐныкьогъѐнчӀэу Тхѐм
кьыгъэхьугъэ цыф цыкӀлм ежѐ-
жыӀрӀэу зыфилӀажыжыӀрѐу
узышху наркоманиер. Зыгъѐу-
нѐзѐн-зыгъѐутѐшӀоньр, ащкӀэ ни,
ти, нѐмыкӀ цыф гори ягущыӀѐ
зыхамыгъѐхьаньр, зѐхамыхьаньр,
зыдамышӀӀажыӀэу зѐгоожьынхэр
наркоманхэм яшѐныжъ лӀаех.
ЗѐмкӀэ, наркотикхэм апыщагъѐ
хъугъэхэм гур афӀӀлпы, «сыда
афѐмыгъотырѐ?» олошъ, зыкѐзѐ-
опхъуатѐ. Ау ар зѐрѐнасыпн-
чѐр, узыгъо иным игъѐрӀэу зѐрѐ-
щтыр кьызыдӀпӀытӀкӀӀэ, акъыл
псаум кьыбгынѐ фѐжѐзгъѐ цы-
фым угу егъу мѐхъу ыкӀи уза-
фѐмѐ, зыгорѐуцтѐу хъазабым
зыкьыӀӀпхыжыӀнымкӀэ лӀпыӀӀэгъу
уфѐхъуныр нахъ тѐрзѐу зы-
фѐӀӀӀӀгъужы.

«ТышӀу кьошӀу фѐхъурѐп»
пкӀӀӀнчӀѐу аӀагъѐп. Наркотикхэм
нахъ апыщагъѐ хъухэрѐр нахы-
бѐрѐмкӀэ зыгъот инхѐу, дышӀѐм,
данѐм ахѐсѐу кѐхъухэрѐр, ща-
гъѐкӀыхѐу, зышӀоигъор сыдымкӀи
зимафѐхэр ары. Арын фае
«кӀалѐр зыщищыкӀагъэм гъын
фае» зыкӀалорѐр. Ащ кьыкӀы-
рѐр убзѐ-лѐбзѐ закьокӀӀэ цыфым
пӀуныгъэ икьу зѐримыгъотыщтыр
ары. ЩыӀӀныгъѐр боу пӀыӀы-
жѐр, уфытемыгъѐпсыхъзгъѐ
дѐдѐмѐ, узѐхылыгъухъѐпѐшт.
ИцыкӀлугъом хѐмыӀыжѐрѐр ины
зыхъукӀӀэ кӀалѐм тыдѐ кьыри-
хыжыӀына?! Хѐти зѐрагъас, хѐти
зѐресагъ. «Чыр цыӀнѐзѐ кьа-

уфѐ» аӀо, исабыи-
гъом кьыщыкӀӀѐдза-
гъѐу шӀумрѐ емрѐ,
дѐгъумрѐ дѐимрѐ
зѐхифхѐу, кьыгу-
рыӀохѐу, машӀом лѐ
пцӀӀӀнӀкӀӀэ упӀӀабѐмѐ,
узѐрилӀыпкӀырѐр, лӀа-
ем ухѐуцѐмѐ, узѐ-
риушӀоирѐр зыгуры-
лорѐр цыфы хъушт. Ау гущыӀлѐр
ытхьакӀлмѐ имыхъѐу, еж ышъ-
хы иӀъ хъатѐ щымыӀѐ зыхъукӀѐ
— унѐхъугъѐ.

Ны-тыхэм, ныжъ-тыжъхэм
зыдамышӀӀажыӀэу «яшӀулӀӀэгъу
мыухыжыкӀӀэ» яӀфыгъѐхэр зѐ-
рагъѐкӀодыхэрѐр, шӀуи, бзаджи
зѐхамыфѐу зѐресѐхэрѐр кѐзѐ-
лӀгъѐн фаѐ. Пшъхѐ темыӀыӀр
уикъонтхѐу, ашӀырѐ пӀшӀыжыӀэу,
щыӀѐ-щымыӀлѐр кьыгурымыӀоу,
зымы фѐмышӀоу ебгъѐсѐнри
щынагъо. ЩыӀӀӀх фѐлӀӀӀкыри
щымыӀӀӀэу, зыфагъазѐрѐри ыгъѐ-
цӀкӀӀӀн ымыдѐу, еджѐным фѐ-
сѐмѐгоу, унѐгъо лӀфыр ихъѐ-
тѐпѐмыхъѐу, зыгорѐм ыӀи, ыгуи
ямыкӀлухэрѐр, ау мафѐ кѐзѐ
тхьагъом, мѐфѐкӀ мыухыжыӀым
хѐтыным кӀӀхъопсыхэрѐр, ар-
мѐуѐгъм дихыӀххѐу. Ар пӀуны-
гъѐ имыкӀуым ищыс. КӀалѐм зѐ-
хихѐу, ыӀѐгъурѐр щысѐ фѐхъу,
арышъ, зытефѐхэрѐм лѐшѐу
ашъхъкӀи, ябынкӀи гъунѐ зыӀѐа-
фыжыӀыныр апѐрѐ.

Унагъом ис нѐбгырѐ пѐпчѐ
фѐлӀӀӀкырѐр ышӀӀн фаѐ —
орѐеджѐн, орѐгыкӀӀӀн-лӀӀӀӀн,
орѐпщѐрыхъан, макӀа лӀфѐу

шӀӀӀгъѐн фаѐу щыӀлѐр?! Ау еджа-
кӀомкӀӀэ анахъ мѐхъанѐ зыӀлѐр
еджѐныр ары. НыбжыкӀӀӀмкӀӀэ
— лӀфшӀӀӀныр. Ау ахэм афѐшъ-
хьафѐу хѐти лӀф гъѐнѐфагъѐ
горѐхэр зѐшӀуиыхнхэр цыфыр
зыузѐнкӀырѐ шѐных. Ау, гухѐкӀи-
ми, унѐшѐо пытѐ зѐрымыӀы
унагъохэм (былым зыӀи, зымыӀи),
пӀуныгъѐ-гъѐсѐныгъѐмкӀӀэ щыкӀѐ-
гъѐшхохэр афѐхъух, гу лъама-
тахѐу, тхьамыкӀагъоми кьѐуӀӀѐс-
хыӀх. КӀӀӀӀ лѐтахъоу зѐрѐфаѐу
кӀырѐм тутынымкӀӀэ регъажѐ,
зыгъѐшӀыкӀаеми фѐгъу, етӀӀӀнѐ
бѐшѐрѐбым зыфѐгъазѐ — куп
мытѐрѐзым хѐфѐ, зыр зым
кӀырыпӀыжыӀӀэу, «ыгъасѐ» фѐ-
дѐзѐ, шъон зѐфѐшъхьафхэр —
пывѐ, санѐ, аркъ зыфѐпӀоштхэр
зѐрагъашӀӀӀх, зѐпӀӀӀӀкыгъо имы-
фагъѐхѐу анахъ тхьамыкӀагъом
— кӀӀӀӀ ешъоньм, зыгъѐутѐшъон-
зыгъѐунѐзѐным зыӀӀӀӀаубытѐ.
Аралыи, арашӀи кьаубытыжы-
хэрѐп, зѐсѐзгъѐхѐ «щѐнаутыр»
агъотын закъом нѐмыкӀ кьы-
радзѐжы, зыфѐѐжыхы щыӀӀӀхѐп,
джар лумыфѐмѐ (наркотикыр),
ашъѐ екӀых. Джащыгъум мы
сымаджѐхэр ни, ти зымы еб-

лѐхэрѐп — сомѐ такъырѐу унѐм
илыри апхъуатѐшъ, ежѐх, сомѐ
мин пчъагъѐри агъотымѐ, «щѐ-
наутымкӀӀэ» агъӀоды. Ашъхѐ-
куцӀ мѐшъу зыдамышӀӀажыӀэу, зи
кьагурыӀоажыӀрѐп, лыуз-гуузи,
гукӀӀӀгъуи зѐхашӀӀажыӀрѐп —
кӀодыкӀаѐ наркотикхэм ашӀых.

Наркоманиер тильӀэхъан
иузышхо щынагъомѐ ащыщ.
КьыхамыгъѐщыӀѐ, ны-тыхэм гу
лъамаӀтѐзѐ ар хѐужыӀыныхѐ —
етӀӀӀнѐ кьыфѐзгъотыжъ лѐзѐгъу.
Наркотикхэм цыф псаур зѐр-
мыры яхъулѐ; шхыни, пси, жы,
нѐмыкӀи зѐхымыфыжыӀы ашӀы,
ау кьозѐу фѐхъу «уц лӀлым».
Ущѐухъум ащ фѐдѐ тхьамыкӀа-
гъом ухѐтми. Ау, гухѐкӀи, ты-
зыхѐт уахътѐм ныбжыкӀӀӀхэмкӀӀэ
аныхъу щынагъомѐ наркомани-
ер ащыщ.

ЗѐмкӀӀэ, кьары яӀѐфѐкӀӀэ,
джау аупӀӀӀӀкӀу фѐдѐу ешъо-
хѐ зыхъукӀӀӀэ, зыпищѐнхѐшъ,
хьалѐч ышӀынхэр кьыдалытѐ-
рѐп. Зыщыфаѐхэм чӀадзыжы-
шъунѐу кьащѐхъу. Ау «джѐгум
паго кьѐкӀы» зѐралоу, джа та-
кьыкѐ-джѐгу «тхьагъохэм» ауж
пкьышӀӀолыр зѐрѐщытѐу зыхъа-
джырѐ уз пӀырыр зыраутӀӀкы-
жыӀӀӀ, шъхъѐфѐчѐ-псѐфачѐ
ышӀыхѐу кьаштѐ.

Къалѐхэм тапӀӀӀ наркоманиер
нахъ ащыӀӀӀӀыгъѐмѐ, непѐ ар
адыгѐ кьуаджѐхѐми анѐсыгъ.
ИлӀѐс 15 — 40 зыныбжхэр арых
нахыбѐрѐмкӀӀэ мы узыгъо жьалы-
мым зыӀӀӀиубытѐхэрѐр. Джары
цыкӀлӀуи, ини иакъыл фырикъоу,
ар ыгъѐлорышӀӀӀэу пӀугъѐн зыкы-
фаер. «Зымы фѐмышӀум уанѐр
ѐкьутѐ» пкӀӀӀнчӀѐу аӀагъѐп ныӀа?

Сѐ сишӀӀӀӀӀӀӀ, наркомани-
ер пӀшӀуекӀогъѐнымкӀӀэ анахъ

мѐхъанѐ зыӀлѐр гуѐгъуныгъѐ
башѐр щыгъѐзыягъѐу нѐбгырѐ
пѐпчѐ лӀфшӀӀӀнӀкӀӀэ иуахътѐ ушъѐ-
гъѐныр, ны-тыхэр яӀфыгъѐхэм
нахъ алыӀпӀӀӀӀнхэр, ажѐ кьы-
дѐзырѐ псѐтѐур афамышӀӀӀныр,
шъѐожыӀӀӀхэр цыкӀлӀухѐзѐ бѐшѐ-
рѐб лугъѐнагъѐм рамыгъѐсѐн-
хэр, щыӀѐ-щымыӀлѐр зѐхашӀӀӀӀӀӀӀ,
нахыжыӀхэм аготхѐу афѐлӀӀӀкы-
рѐр ашӀӀӀӀӀ егъѐсѐгъѐнхэр, ар-
мѐуѐгъѐм, зѐщым, сьид ишӀыкӀӀӀми,
ащыухъумѐгъѐнхэр. Ухѐтми,
уикӀӀӀӀӀ ушъхъарыгущыӀыкӀыным
нахы нахъ тѐрѐз уфѐсакъѐу
илъѐбѐкъу пѐпчѐ пшӀӀӀныр, лӀпѐ
кьызфямыгъѐшӀӀӀӀӀ, ор-орѐу уз-
фѐулѐужыӀыныр.

ГухѐкӀи, тиадыгѐ кьуаджѐ-
хѐми наркотикхэм апыщагъѐ
хъугъѐу адѐсхэм ацӀӀӀхэр кьы-
ралох, зѐлукӀӀӀӀӀ-зѐхѐхѐпӀӀӀ, зы-
гъѐутѐшъоажыӀпӀӀэ чыпӀӀӀхѐу
яӀӀхѐри ашӀӀӀӀ. Ау анахъ гъѐшӀѐ-
гъоньр кьоджѐ кой пашѐхѐри,
нѐмыкӀ хѐбзѐ кьулыкӀухѐри,
унагъохѐри илыӀагъѐу хъурѐм
зѐримыгъѐгумѐкӀыхэрѐр ары.
Уегупшысѐмѐ, наркоманиер
зыхъужыӀыныхѐкӀӀэ бгъѐхъужы-
щтмѐ ащыщѐп. Адыгѐхэр аущѐ-
тѐуми лъѐпкъ макӀӀӀх, тызѐфѐ-
мысакъыжыӀӀӀ, тызыӀымыӀпӀӀѐ-
жыӀымѐ, мы узыгъор кӀодыпӀӀэ
шъыпкыи. ТѐшӀӀӀӀӀми, зѐтымы-
пѐсырѐр бѐдѐд, хѐти иӀфыгъѐ
ар фыхыӀнѐу фаѐп, мы лӀфымы
ишъыпкӀӀӀӀӀ зѐрагъашӀӀӀрѐп.
ЫмыӀӀӀӀӀыжыӀыхѐ хъугъѐу кӀо-
дыпӀӀӀм итѐу сымаджѐм гу лъа-
тѐ... Наркотикхэр хъадѐгъу
зыфѐхъугъѐхѐри тиѐреспублѐ-
кӀӀи, адыгѐхѐмкӀи ахѐтых.

Наркоманиер — шъхъасын-
чѐу узышху. Ащ къѐралыгъо
хабзѐри, унагъори, врачхѐри,
узыгъор кьызѐгъухѐрѐри зѐ-
кьотхѐу яшъыпкӀӀӀӀ зѐмыбѐнхѐ-
кӀӀэ, тикъѐкӀошт пѐгъѐо-лугъошт.

ДЗѐУКьОЖѐ Нуриѐт.

Нахъ пасэу бгъэхъазырхэмэ нахъышлэу

Хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ палъэм тегъэпсыкыгъэу пенсиехэр афэгъэуцугъэнхэр Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд ичыплэ къулыкхуэхэм япшъэрэылъ шъхалэхэм зыклэ ащыщ. Ащ кыххэкӀэу бэрэ пэмытэу пенсие ягъэгъэуцугъэным ифитыныгъэ зилэ хъушт цыфхэм ищыкӀэгъэшт документхэр нахъ пасэу бгъэхъазырхэмхэр игъоу афэтэлъгъэу. Шъугу къэтэгъэкӀыжы Урысыем пенсие зыцагъэуцурэ ныбжь палъэхэу илэхэр хъульфыгъэхэмклэ илъэс 60 ыкӀи бзылфыгъэхэмклэ илъэс 55-рэ зэрэхъуэрэр. Ащ нэмыкӀэу цыф куп зырызхэм нахъ пасэу пенсием клонхэу фитыныгъэ ялэу кыххэкӀы. А купхэм ахэхъэх, хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэ тетэу, цыфым ипсауныгъэ зэрар езыхырэ лофшлэнхэмклэ стаж гъэнэфагъэ зилэхэр ыкӀи ицӀыкӀлугъом кышыуагъэу сэкъатныгъэ зилэ клэлэцӀыкӀлэхэр зыплугъэ ны-тыхэр.

Пенсиехэмклэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэр къэзыушыхъатӀрэ документхэр уплъэкӀлугъэнхэм фэшӀ Пенсиехэмклэ фондм ичыплэ къулыкхуэхэм нахъ пасэу а лофшлэнхэр рагъажэ. А лофшлэнхэр агъэцӀкӀэзэ къэбархэм ащыщхэр гъэтэрэзыжыгъэнхэ фаеу кыххэкӀы. Цыфыр лофшлэнхэм аштэ е лугъэкӀы зэхъум ашыгъэ унашъохэм хэукӀоныгъэхэр афэхъуэгъэхэу, лофшлэнхэмклэ книжкэм дэтхэгъэхэмрэ нэбгырэ тельтэ лицевой счетымрэ арытхэгъэ къэбархэр, нэмыкӀхэр зетемыфэжыхэу кыхагъэщы.

Документхэу арахылагъэхэм атегъэпсыкыгъэу Пенсиехэмклэ фондм и Адыгэ республикэ Къутамэ ичыплэ къулыкхуэхэм яспециалистхэм цыфым пенсие фэгъэуцугъэным фэшӀ стажэу ыкӀи лэжъапкӀэу илэхэм осэ икӀу афашы, лофшлэнхэмклэ книжкэм дэтхэгъэхэр зэхафых. Ащ нэмыкӀэу, ыпкӀэ лоф зыщашлэгъэ чыплэхэм е архив учреждениехэм ищыкӀэгъэ къэбархэр къалыхыгъэнхэм фэшӀ зафагъэзэнымклэ лэпылгъу афэхъу, документхэр тэрэзэу гъэхъазырыгъэнхэмклэ, къэбархэм шъыпкӀэгъэ икӀу ялэу гъэпсыгъэнымклэ яшлугъэ арагъэкӀы.

Пенсие иплалъэм ехъуллэу ягъэгъэуцугъэным фэшӀ Пенсиехэмклэ фондм кыкӀлэпкӀорэ документхэр епхыплэнхэ фае: паспорттыр е цыфыр зыщыщыр, ыныбжъ, зыщыпсэурэ чыплэр, гражданствэу илэр къэзыушыхъатӀрэ нэмыкӀ документахэр;

къэралыгъо пенсие страхованием къууитыгъэ страховой свидетельствэр;

лофшлэнхэмклэ книжкэр; лэжъуацӀэр, цӀэр, тыцӀэр зэрэзэблэпхъугъэхэр къэзыушыхъатӀрэ справкэхэр;

2002-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м нэсыфэкӀэ аужырэ мазэ 60-м (ильэси 5-м, ищыкӀагъэ хъумэ) зэкӀлэпкӀоу лэжъапкӀэу уилагъэр къэзыушыхъатӀрэ справкэхэр;

фэгъэкӀотэныгъэ зилэ пенсие ягъэгъэуцугъэным фэшӀ лофшлэнхэу бгъэцӀкӀэштыгъэм хэушъхъафыкӀыгъэ нэшанэу илагъэхэр ыкӀи а лофшлэнхэр

зэпыу имылэу зыбгъэцӀкӀэгъэ палъэр къэзыушыхъатӀрэ справкэр;

гъэсэнныгъэу уилэр къэзыушыхъатӀрэ документахэр; страховатӀ ашыгъэ цыфым (ищыкӀагъэ хъумэ) лоф зышлэн зымылӀэкӀышт ыгъынхэр зэрилэхэр къэзыушыхъатӀрэ справкэр;

страховатӀ ашыгъэ цыфыр (ищыкӀагъэ хъумэ) Темыр Чыжъэм ыкӀи ащ фагъэдэрэ чыплэхэм зэращыпсэурэу къэзыушыхъатӀрэ справкэр;

страховатӀ ашыгъэ цыфым (ищыкӀагъэ хъумэ) лофшлэн кышызыгъэкӀлэн зылӀэкӀышт сэкъатныгъэ зэрилэр къэзыушыхъатӀрэ тхылыр;

ИщыкӀэгъэ тхылыхэм ягъэхъазырын нахъ пасэу зыфехъэкӀэ, пенсием клонэу щыт цыфым иплалъэм ехъуллэу ыкӀи лофыбэ кыпымыкӀэу пенсие фагъэуцун алӀэкӀышт.

Конвертым дэлъэу къалымых

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэ тетэу цыфым лофшлэн езытыхэрэм шокӀ зимылэ пенсие ыкӀи медицинэ страхованиехэмклэ ялофышлэхэм апае страховой тынхэр атынхэ фае. Пенсиехэмклэ фондм хагъэхэрэ страховой тынхэр лофышлэм илицевой счет кышыдалытэ ыкӀи стажэу илэм дыкӀыгъоу пенсиеу фагъэуцугъэ зыфэдизыщтыр бэкӀэ ащ елытыгъ.

Непэ зэрэгъэпсыгъэмклэ, цыфым илицевой счет ихъэгъэ страховой тыным ипенсие зыфэдизыщтыр занкӀэу епхыгъ. 2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м кышыуагъэу кӀуачлэ

зилэ хъушт пенсие формулакӀэм зэригъэнафэрэмклэ, пенсие зыфэдизыщтыр къалытэ зыхъукӀэ гурылаукӀэу «ильэс пенсие коэффицент» зыфэпӀоштыр агъэфедэшт. Илъэс пенсие коэффиценттыр фэдизышт цыфым лофшлэн къэзытыгъэм пенсиехэм ялэ страховой лахъыр зэлугъэкӀэгъэным фэшӀ илофышлэ пае ытыгъэ страховой тынхэмрэ лэжъапкӀэу илагъэмрэ язэфыщытыкӀэ. Арышъ, конвертым дэлъэу цыфым лэжъапкӀэ кызыэрэратыгъэр ежы лофышлэмклэ нахъ зэрарэу щыт. Сыда плэмэ цыфым предприятием страховой тынхэу фитыхэрэр официалнэу фатхыгъэ ыкӀи кыратыгъэ лэжъапкӀэу хэбзэлахъхэр зыхауытыкӀыхэрэм бэкӀэ елытыгъ. Цыфым лофшлэн къэзытырэм страховой тынхэр шапхъэхэм атегъэпсыкыгъэу зэрэфитыхэрэр уплъэкӀун плӀэкӀышт Пенсиехэмклэ фондм ичыплэ къулыкӀу кыфыщызылӀахыгъэ лицевой счетым изытет зызэхагъэцӀкӀэ.

Сымэджэщым илофышлэхэм алыкӀэгъагъэх

Пенсиехэмклэ фондм ичыплэ къулыкхуэхэм яспециалистхэм республикэм ит предприятиехэм ыкӀи организациехэм ялофышлэ коллективхэм пенсиехэм яхыплӀэгъэ лофыгъохэр агурыгъэлогъэнхэм фэгъэхыгъэ зэлукӀэгъухэу адашыхэрэр лӀагъэкӀуатэх. Ащ тегъэпсыкыгъэу Пенсиехэмклэ фондм и МыекӀопэ къэлэ ГъэларышлӀлэ илофышлэхэу, ГъэларышлӀлэм ипащэ игуадзэу

Сергей Козловыр, персонифицированнэ учетымклэ отделым ипащэ игуадзэу Шьоджэ Азмэт, пенсие фитыныгъэхэм уасэ афэшлӀгъэнымклэ отделым ипащэ игуадзэу ДжарымакӀо Зурет МыекӀопэ къэлэ клиническэ сымэджэщым илофышлэхэм мэкъуогъум и 25-м зэлукӀэгъу адырлагъ. Атегушылагъэх темэхэу номерэу 173-ФЗ-р зилэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием лофшлэнхэмклэ ипенсиехэм яхылапӀагъ», «ПлӀлэ чыжъэхэм ателытӀэгъэ пенсие обеспечением истрагъиэхэр», «Пенсиехэмклэ фондм афигъэцӀкӀэрэ къэралыгъо фӀо-фашлэхэр», «лофшлэнхэмклэ пенсием мылӀкӀу зыщызылауагъэ-кӀэрэ лахъэу илэм итариф гъэнэ-фэгъэныр» зыфилохэрэм. ЗэлукӀэгъум нэбгырэ 20 хэлэжъагъ.

ИкӀлэхым зытегушылӀэгъэ темэхэм яхыплӀэгъэ упчӀэхэу сымэджэщым илофышлэхэм къатыгъэхэм Пенсиехэмклэ фондм и ГъэларышлӀлэ специалистхэм джэуапхэр аратыжыгъэх.

Отчетхэм ятын рагъажэ

2014-рэ илъэсым ибэдзэогъу и 1-м мы илъэсым иапэрэ мӀэзих тельтыгъэу отчетхэр тыгъэнхэр цыфхэм лофшлэн язытыхэрэм рагъажэ. Мызэгъогъум ар шӀпхъакӀэм тегъэпсыкыгъэу зэхэцӀэгъэшт. Мыщ дӀжэ цыфхэм лофшлэн язытыхэрэм агу къэтэгъэкӀыжы иплалъэм ехъуллэу отчетхэр зымытыгъэхэм тазырхэр атыралъхъанхэ фитхэу хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэхэм зэрагъэнафэрэр.

Пенсиехэмклэ фондм и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкӀу илӀпылгъоу мыхэр зыгъэхъазырыгъэхэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

ЩЫЛӀЭНЫГЪЭ ШАПХЪЭХЭР

Республикэ программэу «Унагъор къэухъумэгъэныр, имэхъанэ къэлэтыгъэныр» зыфилохэм кыдыхэлъытагъэу МыекӀопэ район ЗАГС-м ипащэу Пэнэшъу Эммэ бӀмышлэу лофтхъэбзэ гъэшлӀгъон клэлэджакӀохэм афызэхыщыгъ. Цыфым ибаиныгъэ шъхалэхэм унагъор зэращыщыр клэлэджакӀохэм агурыгъэлогъэным, зэхыгъэшлӀгъэным афэшӀ апэ ахэм къафалотагъ непэ обществэм бзылфыгъэ-шъхъэгъусэм ыкӀи хъульфыгъэу унагъо зилэм чыплӀэу шаубытырэр, мэхъанэу ялэр.

КлэлэджакӀохэм зэлукӀэгъоу афашыгъэхэм язэхэщӀэн кыхэлэжъагъ МыекӀопэ районм гъэсэнныгъэмклэ игъэларышлӀлэ. Ащ фэдэ зэлукӀэу бӀмышлэу Тульскэм щыкӀуагъэм кырагъэблӀэгъагъэх чыристан динлӀжъхэри, ислам диныр зылӀжыхэрэри.

— Къэралыгъом унагъор ылӀапс, ары цыфым щылӀэныгъэм чыплӀэу щыубытыштым, ащ игушъхъэбайныгъэ якъежъаплэр, — кылыагъ Э. Пэнэшъум ныбжыкӀлэхэм зафигъазэзэ. — Нытыхэр клэлэцӀыкӀлэхэмклэ щысэтхыплӀэх. Цыфыр кызыхъэхъуэхэрэм, зыкызыщылӀэтырэм мэхъанэшхо ил. Арышъ, гъэсэнныгъэм и лоф дӀшлӀгъэн фае.

Унэгъо насыпышлӀом ишъэф

Хэти щылӀэныгъэм пшъэрылӀ щырилӀэу зэрӀпсэун фаер зэхышлӀэу плугъэныр лофыгъо шъхал.

— Бзылфыгъэу унагъом исым мэхъанэшхо ил, — кылыагъ МыекӀопэ гупчэ мӀэщытым илимамэу ЕшэкӀо Амурбий, — сыда плэмэ унагъом шулӀэгъу фырылӀэным сабылхэр фэзыплӀхэрэр ныр — бзылфыгъэр ары. Хъульфыгъэр — къэгъотакӀу, бзылфыгъэм джэныкӀо машлор кыуухъумэн, илфыгъэхэр ыплӀунхэ фае.

Пшъэшъэжыеу еджаплӀэм чӀэххэм ар дахэу къяушыныгъ унагъо ихъанхэм дэмыгулӀэхэу, цыфӀэу ящылӀэныгъэ зэрапхын агу хэлъыр дӀгъоу зэрагъэшлӀнэу, якыни яхъари зедогощын алӀэкӀыштмэ яцыхъэ тельын фаеу зэрэщытыр щысэхэмклэ кыгъэлӀагъозэ. Ащ фэдэ щысэу ащ кыхыгъэ якъоджӀэгъу Бжъэцхэм яунагъоу клэлэцӀыкӀу 16 зыщӀаплӀгъэр.

— Пегъымбарэу Мухъамэд ыпхъу унэм кызыхъэкӀэ, тыр ащ фэтӀджыщыгъ, бзылфыгъэм ислам диным лъытэныгъэ зэрэфишлӀэр ащкӀэ кыгъэлӀагъоштыгъ, — кылыагъ А. ЕшэкӀом. — Цыфыр насыпышлӀоу дунаим тетыным фӀажажэ унагъор.

МӀэщытым нэчыхъэ зэрэщатхырэ шыкӀлэм, ащ имэхъанэ фэгъэхыгъэу ныбжыкӀлэхэр илимамым кызыеупчӀыхэм, ащ мырӀуштэу кылыагъ:

— Унагъо ихъэрэ пшъэшъэжыеу ятэ, ышыхэр е ахэм ачӀыплӀэ итыр нэчыхъэм итхын къемыкӀуалӀэмэ, ар (нэчыхэр)

мӀэщытым щатхырэп, — ело илимам. — Ислам диным бзылфыгъэм инамыс, ифитыныгъэ егъэлӀаплӀэх.

Обществэм унагъом чыплӀэу щыубытырэм, мэхъанэу щырилӀэм афэгъэхыгъэу Пэнэшъу Эммэ ипсалӀэ кышыцыхыгъэщыгъ:

— КлэлэцӀыкӀлэхэр насыпышлӀохэу къэтӀджынхэм унагъор фӀажажэ, унэгъо насыпышлӀо ышлӀэныр нэбгырэ пӀпчэ иамал кыхышты, ащ пае зэхъхъэгъусэ нэбгыритӀум азыфагу лъытэныгъэ илӀын фае. Мары 2013-рэ

ильэсым Адыгеим нэбгырэ 3310-рэ щызэгъуатхагъ, зэхэкӀыжыгъэхэр — 1905-рэ. Аужырэ илъэси 10-р пштэмэ, анахыбэ зыщызэгӀокӀыжыгъэ илъэсэу ар хъугъэ.

МыекӀопэ район ЗАГС-р зычӀэт унэр зетегъэпсыхъагъ, щылӀэныгъэ гъогум зыдӀтэхъэхэрэм а мафэр агу кыинэжы-нэу дахэу, мӀфӀэкӀ шъыпкӀэу афызэхъагъ. МӀфӀэкӀыр псынкӀлэу блӀэкӀышъ, кызызӀкӀлӀэкӀох щылӀэныгъэм имӀфӀэ кызырӀкӀохэр.

— Ау ахэр зӀкӀэ кыинӀп зӀгъуситӀум лъытэныгъэ азыфагу илӀмэ, — ело Побединскэ гурыт еджаплӀэу N 4-м ипащэ игуадзэу О. Г. Кубэщыным. — Унагъо уилӀэныр, ар пшӀэныр — мафӀэ къэс узыдӀлӀэжъэн лоф. Арышъ, щылӀэныгъэм гъусэ щышъушыштым икыхъэхын шъудэмыгул, шъуегупшыс.

Джащ фэдэу район ЗАГС-м ипащэу Э. Пэнэшъур ныбжыкӀлэхэм къафӀлӀэуагъ ящылӀэныгъэ гъогу зэрапхыштыхэм зӀгурылохэу илъэсыбӀэрэ акӀыгъунхэу, илъэс 75-м кышымыкӀлэу зэрэгъэлӀаплӀэхэу зӀдӀпсӀунхэу.

А. ЕФРЕМОВА. СурӀтхэм арытхэр: **МыекӀопэ гупчэ мӀэщытым илимамэу А. ЕшэкӀор; район ЗАГС-м ипащэу Э. Пэнэшъур.**

ЦЫФЫМРЭ ГЪАШІЭМРЭ

Непэ сыкызытегушылэмэ сшюигоор лофшлэклошхуагъ, цыфышлугъ, щысэтехыплагъ, бэмэ хэшлыкышхо афырилагъ. Тэхутэмькыое районим, Адыгэ хэкум (республикэм) дэгъоу ащызэлъашлэщтыгъ, ищытхуи алоштыгъ. Идунай зыхъожьыгъэр илээс 28-рэ хуэгъэми, непи ащыгъушэрэп, бэмэ щысэтехыплэ афэхуэ. Ащ фэдэу лъэуж дахэ къэзыгъэнагъэу, зижьуагъо непи лыдырэр Афыпсыпэ къуаджэм щыщ мэкъумэщышлэ унагъом кыхъухьагъэу, Социалистическэ лофшлэклэм и Лыхъужьэу Гание Исмахыл Мустахымэ ыкьор ары. Исмахылэ 1914-рэ илээсым игъатхэ къэхуэгъ, илээсишъэ ащ тешлагъ.

Жьэу тэджырэм шыклэ фальфы

Клэлэ Іэтахъоу лофшлэныр ригъажы, ыкьуачлэ къехьыфэ зэпыу имылэу, хьалэлэу Исмахыл лэжыагъэ. Колхозэу «Афыпсып» зыфилорэм техникэу илагъэр Іонэкло машинэ закьор арыгъэ. Жьоныр, улъэшхооныр, еутыныр, лэжыгъэ лухыжыныр зэрагъэцалэщтыгъэхэр шы, чэмы, цу. Клэлэ Іэтахъохэр нахыжхэм, лэжыгъэр къэзыщэхэрэм ягъусэхуэ, жьохэрэм апэ итыхуэ лажъэщтыгъэх. Ахэм Исмахылэ ахэтыгъ зыфагъазэрэр ыгъэцалэу.

Пчэдыжырэ жьэу тэджыщтыгъ, адыгэ гушылэжъэу «Жьэу тэджырэм шыклэ фальфы» зыфилуу тым загъорэ кырилоштыгъэр зыщигъэгъушэщтыгъэп. Клэлэ нэшхуэ Іэтахъом ихъупхьагъэ зэлэпахызэ нахыжхэм къалуатэщтыгъэ. Хъайуанхэм

гуклэгъушхо афырилагъ Исмахылэ. Зыгъэпсэфыгъо уахтэм ши цуи зэклитлупшыхэти, мээ лъапэм ыфыхэти, ыгъэхууштыгъэх, псы ригъашъоштыгъэх, ыгъэпскыштыгъэх.

Апэрэ тракторыр

1935-рэ илээсыр Афыпсыпэ къуаджэм дэсхэм ямэфэ-кышхом фэдагъ — апэрэ тракторыр колхозым къыратыгъагъ. Ини цыкьуи, хуулыфыгъи бзылфыгъи мээ лупэм зэлэклугъэх, тракторыр къаппыхъэ. Клэлэ-цыкьлүхэр благъэу екьолэнхэклэ мащтэх, нахыжхэм акъогъухэм къакъопллых, зы чыплэ изагъэхэрэп.

Кыкьлэныкьлорэ мафэм тракторым жьоныр ригъэжыагъ. Цуипшл е шипшл зыкьлэшлэгъэ пхъэлэшэмэ мэфэ реным ажъоштыгъэ чыгыр сыхъат зауэлкэ тракторым ыжъоштыгъ. Мэкъэ-шхо пылуклэу, жьокьлүпэр къыгъаджэу тракторыр губгъом итыгъ. Колхозым итхьаматэу Тлэшъу Ибрахымэ жьоным пылгыгъэ цыфхэри, шыхэри, цухэри джы былым лусым игъэхъазырым фигъэзагъэх.

Клэлэ Іэтахъохэр жьокьлүпэм итых, ядэжъ кьожьынхэ адэрэп, альэгъурэр ашлогъэшлэгъон, тракторым къыдачыхъэ. Ахэм ахэтыгъ Ганиехэм яклалэ. Пчэдыжъ къэс Исмахылэ апэу тракторым дэжъ къэсыщтыгъ, ехъуапсэщтыгъ «щылычышыр» зыгъэлорышлэрэм. Клэлэм изекьокьлэ-шыклэхэм якъэбар колхозым ипащэхэм альылэсыгъ.

ТКЪОШ РЕСПУБЛИКЭХЭМ

Пклэ хэмылэу аратыщтых

Къэрэщэ-Щэрджэс Республикэм ит еджаплэхэм яублэлэ классхэм ащеджэрэ клэлэ-еджаклохэм зэклэми зэреджэщтхэ тхылхэр пклэ хэмылэу аратыщтых.

Тхылхэр еджаплэхэм алэклагъэхъагъэх, илээсыклэ еджэгъур кызыблагъэклэ, ахэр клэлэцыкьлүхэм афагоштыщтых.

— Мыгъэ сомэ миллион 29-рэ зытефэгъэ тхылхэр апэрэ-яхэнэрэ классхэм ащеджэщт клэлэеджаклохэм къафэтщэфыгъэх, — къэлуатэ Къэрэщэ-Щэрджэс Республикэм гъэсэн-гъэмклэ иминистрэу Мамбэт Мурадинэ. — Ыпклэ зэреджэщтхэ тхылхэм атефэщт ахъщэр еджаплэхэм афэттлупшыщтыгъ, ау ащ щыщ

лахъхэр нэмыкл шыкьлагъэу ялэхэм апэлуагъахъэу, тхылхэр икьоу къащэфын амылэкьыжъэу къызэрэхэкьирэм пае ахэр зэхэубытагъэу къэтщэфыхуэ еджэжыагъ. Джы сабыир еджэным пае тхылхэри, нэмыкл пкыгъоу ищыклэгъэщтхэри зэгъусэхуэ еджэгъу уахтэр кызыщысырэм аратыщтых.

Министрэм къызэрэхигъэщыгъэмклэ, клэлэ-цыкьлүхэм тхылхэм ауасэ къаламышхуэ аратыхэмэ лъыплэщтых, ахэм атефэрэ ахъщэр къыздалахырэ еджаплэ кыхэкьымэ, янэ-ятэхэр кызытеонхэ альэкьыщт телефон шъхьаф министрствэм члэт.

(Тикорр.).

Уахтэм диштэу агъэпсыгъ

Бэмышлэу къалэу Налшык нэбгырэ 300 фэдиэмэ а зы уахтэм зыщлэзэнхэ альэкьыщт сымэджэщ кышызылуахыгъ. Ащ ишын зырагъэжыагъэм илээсыбэ тешлагъ. Къэбэртэе-Бэлыкар Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ макъэ кызыригъэлурэмклэ, сымэджэщым щагъэфедэщт оборудованиер зэклэ клэу къащэфыгъ, ахэр уахтэм диштэрэ псэуалэхуэу щытых.

Сымэджэщым нэбгырэ 600 фэдиэ врачхуэ, медсестрахуэ, нэмыкл специалистхуэ щэлажъэх. Отделение зэфэшъафхэр илэх, ау анахъэу аналэ зытетыщтыр ыкьи зыпыллыщтхэр сымаджэхэм ящыкьлэгъэ операции зэфэшъафхэр зэрэщашыщтхэр ары. Сымэджэщыр дэгъоу зэтэгъэпсыхьагъ. Врачхэ-

ми сымаджэхэми ящыкьлэгъэщт пстэури ял. Республикэм ипащэхэр сымэджэщым ишын зэраухыщтым яшъыпкъэу пылгыгъэх. Ащ пае илээс зэкьлэныкьлэхэм федеральнэ программэ зэфэшъафмэ ахэлэжыагъэх, гупчэм къафитлупшырэ мылькумклэ сымэджэщым ишын аухыгъ. Ащ рентгенкабинет, компьютерклэ цыфыр зыщауплэкьлүрэ кабинет, зинервэхэр узыхэрэм апае, УЗИ-кабинетхэр хэтых. Хирургие, лъынтфэ хирургие, физиотерапевтическое ыкьи нэмыкл отделениехэр илэх.

Сымэджэщ зэтэгъэпсыхьагъэу зышын бэрэ пылгыгъэхэр къызэрэзэлуахыгъэмклэ республикэм ипащэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкьлэрэ Кьокьлэ Юрэ цыфхэр инэу фэразэх.

(Тикорр.).

Ишлушлагъэ клодырэп

Гание Исмахылэ исаугъэтэу Тэхутэмькыуае дэтым ыпашъ-хъэ илахылхэр итых.

Хъупхъэм игухэль кьыдэхуэ

Бэрэ пэмытэу клэлэм ищы-лэныгъэ зэхьокьыныгъэ фэхуэгъ. Исмахылэ прицепщикэу агъэ-нэфагъ. Трактористэу лоф зы-дишлэщтыгъэр Чэмышъо Юсыф арыгъэ. Прицепщик клэлэм фэгъэхыгъэу Юсыф ылоштыгъэр нахыжхэм непи къалотэжы.

— Клэлэу гъусэ къысфашыгъэр зэрэсхъожьын щылэп, — ылоштыгъ Юсыф. — Хъупхъэ, зы чыплэ изагъэрэп, лофышхоу илэр тракторыр ары: тельэкьыхъэ, радиаторым псэу итыр зэблэхуэ, дагъэр еуплэкьлү. Тракторым тлэкьлү-шъокьлүхэр хишыкьы хуэгъэ.

Клэлэм щытхуэу пылгыр Юсыф кыухын ылэкьыштыгъэп. Зэгорэм жьохуэ губгъом итыхуэ тракторыр къэкьуаси,

къызэтеуцуагъ. Сыдэу зашли, зэкьлагъэнэжыын альэкьыгъэп. Тракторым лоф ымышлэу щыты хууштэп, уахтэр лъаплэ, лофшлэнэу щылэм гъунэ илэп. тхьаматэр илэпылэгъоу амал горэм еусэнэу Юсыф чылэм къэкьожыгъ. Исмахылэ изакъоу кы-зэнэм егупшысагъ: энэгъуагъо карбюраторым гъэстынылхъэ башэ рильэшъуагъэкьлэ. Еуцуалэ карбюраторыр зэхихыгъ — зэнэгъуагъэр хуэгъэ. Зэкьлэ епшы-лэн фаер ыгъэцакли, тракторыр зэкьигъэнагъ ыкьи жьо-ным диублэжыгъ. Сыхъат зытлущ тешлагъэу Юсыф къэ-сыжыгъ колхоз тхьаматэмрэ механикымрэ игъусэхуэ. Алъэгъуагъэр агъэшлэгъуагъ. Тракторым тесынхуэ еджакло агъа-кьуи, Исмахылэ дэгъу дэдэу ар кыухыгъ.

1936-рэ илээсым трактор бригадэм клэлэр бригадир фашыгъ.

Бригадэм ипаш

А уахтэм колхозым трактор бэклае илагъ, трактористхэм япчъагы хэхъуагъэу щытыгъ. Дэгъоу лоф ашлэщтыгъ трактористхуэ Чэмышъо Юсыф, Ацумыжъ Махьмуд, Шъхьэлэхъо Юныс, Лъэпшыкьо Адам, Лъэпшыкьо Якъуб, Лылуужу Рэмэзан, Шъэошу Фатимэт.

1948-рэ илээсым Исмахылэ ибригадэ коц пуди 135-рэ гектар пэпчъ кырихыжыгъ. А илээс дэдэм Социалистическэ лофшлэклэм и Лыхъужъ щытхууцлэр къыфаусыгъагъ. Ллэшлэгъуныкьо тешлагъэу Исмахылэ зыщыпсэуштыгъэ урамым ежъ ыцлэкьлэ еджагъэх, унэу зычлэсыгъэм мыжъобгъу ралулыгъ.

Исмахылэ кызыхуэгъэр мыгъэ мэлъыфэгъум илээсишъэ хуэгъэ. Афыпсыпэ къоджэзэхэт псэуплэм илэжыаклохэм а хуэгъэ-шлагъэр игъэкьотыгъэу хагъэуэфыкьыгъ. Исмахылэ (идунай зыхъожьыгъэр 1986-рэ илээсыр ары) иунагъо щыщхэр, илахылхэр, иныбджэгъу-гъэхэр, ищылэныгъэ гъогу дэгъоу шыгъуазэхэр, ныбжыкьлэхэр, еджаклохэр — бэ шлэжъ пчыхъэээххъэм къекьоллэгъа-гъэр. Исмахылэ фэгъэхыгъэу гушылэ фабэхэр къалуагъ Бжъэ-шло Юсыф, Кьакьыху Ахьмэд, Хуушт Щэбан, Жэнэ Нурыет. Шапсыгъэ къуаджэмэ культу-рэм иунэхуэ адэтхэм яхудо-жественнэ самодеятельность-хэм, къэшъокьло ансамблэу «Афыпсым» концерт къатыгъ, Афыпсыпэ лъэпкъ культурэм и Гупчэу дэтым иартистхэм пьесэхэм къахыгъэу пычыгъ-охэр къагъэлэжъуагъэх.

ХЪУШТ Щэбан.

Зэгурэлох

Хъызмэтшлэплэ инхэм афэдэу, чыгу унае зилэ цыфхэри лоныгъом зэралэкьлэу хэлажъэх. Ахэм ащыщ Джэджэ районим-клэ фермерэу Дергачев Николай. Тапэкьлэ ишъхъэгъусэ-рэ ежыррэ щэ къащэфызе къуае рахыщтыгъ. Къуае ипхы-нышъ, пщэныр фэдэ, ау ар кызыгурылогъэ цыфхэр нахы-бэ зэхъум, щэр икьоу амыгъо-тыжы хуэгъэ. Унэгъо хъыз-мэтыр ишъхъэгъусэ кыфигъани, джы Николай чыгулэжыным зыритыгъ. Район администра-цией зельэлум, чыгу гектар 400 ылэжынуу къыфитлупшыгъ.

Мыщ дэжыым Николай исэнэ-хъат шъхьалэ кышъхъэпэжыгъ, ар инженер-механик, Красно-дар дэт къэралыгъо аграрнэ университетыр кыухыгъ.

— Мыгъэ тыгъэгъазэр гек-тар 320-мэ атетпхъагъ, коцыр — гектар 80-мэ, натрыфыр — 20-мэ къащыдгъэкьыгъэх, — кьылоагъ фермерым. — Нэб-гыри 6-мэ лоф ятэгъашлэ, къа-лэжырэ ахъщэр игъом ятэ-ты, тызэгурэлох.

Дергачевым илэжыгъэ хъа-сэхэр дахэх, шлэхуэ коцым илухыжыын ригъэжэщт.

Л. МЕРТЦ.

Ныгур – гуклэгъу,
ныгур – шӀульэгъу

(Къызыкълъыклорэр
бэдззогъум и 1-м
дэкълъгъэ номерым ит).

Ибэхэми, насыпышlox

Зянэ-зятэ кызышъхъаштыэу кэтэдджырэ сабыир насыпышлу. Ахэм анахъ мымакэу насыпышлу сабай ибэу, калахи аплугъери. Ибэхэм янэхэр ямылэхъахи, гуклэгурэ фэбагъэрэ ащызымыгъэклэрэ цыфэу щылэр маклэп. Ашъхъашо лэ шыабэклэ кытелэлбэнхэ, птызу зэзыубытылплэнхэ ыкли гъэсэпэтхыдэ зылон цыф зылэ кыфэхэрэр насыпышо мэхум. Джащ фэдэ бзылфыгъ Строева Наталья Николай ыпхури. Ащ сабыитф кылихыгъэу еплу. Аныбжыхэр зэфэдэхэп, кызыерыхъуэхгъэ унагохэри джаш фэд, ау зэклэ зянэ-зятэ зимылэжэ заклэх.

Бэмышлэу Наталье джыри сабыиш кьалыхыгь. КӀалэхэри пшъашӀэхэри зэгуригьэлонхэ елъэкӀы, шъабэу адэгущыӀэ. КӀэлэцӀыкӀухэм ащ уасэ фашӀы, шӀу алъэгъу, янэ шъыпкӀэм фэдэу алытэ. Тхьэм псауныгъэ кӀарет Наталли, ащ фэдэ ныхэу кӀымылӀфыгъэ кӀэлэцӀыкӀымэ япсауныгъи яухахти афэзыгъэзорышлэхэу гу шъэбэ, гу фабэклэ ахэм апэгъокӀыхэрэм.

Лениным иорден
къызыфагъэшъошагъэр

Тхваркхохьо Сарэ Исмахылэ ып-хьур Кошхьэблэ районым итыгъэ колхоз зэтегъэпсыхьагъэу Кировым ыццккэ щытым чэмышцэу хэхьанэу ылуи кон-торэм кызыэклом, зэккэми агъэшлэгъогагъ. Бзыльфэгъэ ныбжьыккэ од ццклым колхоз лоф хьылъэр фэгъэзэккэнэу зи щыгугъыгъэп. Сарэ ыльэккыщтыри, зы-тегъэпсыхьагъэри, лофым зэрэфэлэпэлэсэ-ри ыужьыккэ кыгъэпъэгъагъэх. Нэужым РСФСР-и и Апшъэрэ Совет идепута-тэу хадзын ццф лэжыакло районым щылыхьыхуэ зэхьум, ащ ыццэ бэмэ дырагъэштэгъагъ. Бзыльфэгъэ лэжыаклор уцугъуитло Апшъэрэ Советым идепу-татыгъ. Илофи ыгъэттылыгъгъэп, илъэс 36-рэ колхозым чэмышцэу щылэжыагъ. Лоьралыгъом ыпашьхуэ зыфэгъэзэгъэ ыфэрмыккэ гъэхъэгъэшхохэр зэрэчышлы-гъэхэм пае Тхваркхохьо Сарэ тын

лпалэхэр кыфагэшьшоагэх, орден-
хэу «Знак Почета», Быракъ Плыжьым
иорден, нэужым Лениным иорден кы-
ратыгэх. Сарэ бзыльфыгэ наспышу.
Унэгэ дахэ ил, ишхыэгусэрэ ежы-
мрэ кыуитлурэ пхууитлурэ аплугэх. Алы
спортымклэ район еджанлэм итренер,
ыгэсэгэ клалэхэм район ыкли рес-
публикэ зэнэкьокьухэм теклоныгэхэр
кыащыдахых. Аслъан мэкьумэщ хызы-
мэтым шэлажэ, Риммэ хьалыгугъажэ,
ихьалыгу шьабэ цыфхэм агу рехыхы.
Сарэ цыфым ипсауныгэ кызщау-
шымэрэ кыулыкьум шэлажэ. Ильфы-
гэхэри, икьорыльф-пхьорэльфыхэри, инь-
сэхэри дэгьоу кыфыщытых. Ащ кы-
рыу кыреты, ыгу кьелэты, рэхьатэу
мэпсэу. Игупсэхэм яшлупьэгьу ренэу
зэрэзэхышлэрэм Сарэ джыри ильэсы-
бэ ригьэгэшлэшт, исабыхэм гу ащи-
фэшт.

Ыпхъу – чемпионк

Апэрэ Ныбжыкылэ Олимпийскэ джэ-
гунхэу Сидней 2010-рэ илгэсым шыкыла-
гэхэм чемпион ашыхыугэ Тронева
Наташэ ишыкылугом кышгегъжыагэу
янэ упчлэжыгэуо ыкли ныбджэгэу дэгэу
илаг. Еленэ ыпхуу мыхун ригъэшагэп,
лофшлэным ригъэсаг, шылынгэр дэгэу
заклэу зэрэзэхэмылгыр шыкылузэ гури-
гэлэуаг. Пшъэшэжыер еджаплэм члэ-
сыг спортыр шлу зырегъэлэгэум,
ау гыуч дзыным (ядро) зыпищэныр ежымы
Наташи ашлагэп. Итренерэу Николай
Черкашныр кыушыны зэхэум ащ фэдэ
спорт лъапкыыр кыдэхуэнэу гугъэщты-
гэп, ау район зэнэкъокыхэм апэ-
рэу ятлонэрэ чыплэр кызышыдехым,
теубытэгэ пытэ ащ ригъэшлыгаг.
Нэужым нэмык тклоныгъэхэри кыызкэлэ-
лыкылаугэ, ахэм апэрэ чыплэхэр бэу
ахэтыгэх.

Наташэ Сидней щыкложт Олимпиа-
дэм ишыпкызу зыфигъэхъазырыгъагъ,
ицыхъ зытелъыжъу, ау зэнэкъокур
зэрэмыпсынклэгътыри кыгурылоу ащ
клогъагъ. Хэгъгу зэфэхъафхэм къа-
рыкыгъэ спортсмензэм къэлэ цыклоу
Курганинскэ кыкыгъэ пшъашъэм зэ-
нэкъокъум нахъ фытегъэлсыхъагъэ къа-
хэкыгъеп! Наташэ ядрор метрэ 15-рэ
ныкыорэм ехъоу ыдзыгъ. Ар ежым
ыпэкгъэ зэрэдыщтыгъэм изакъол, Олим-

пиадэм къеклогъэ пстэумэ кьагъэ-
лъэгогъэ пчъагъэхэм анахыбагъ. На-
ташэ изэкьуагъэп Олимпийскэ теклоны-
гъэр зынэпагъэр, янэу зыгъэсэгъэ Елени
арыгъэ. Непи ащ ыпхуу гуфэбагъэу
кыфырилэм кышыкълэрэп, сыдигъуи ыгу
кызырэдищэештым, зэригъэгущоштым
пылъ.

Пстэуми ящкІэгъэ сэнэхъатхэр

Советскэ лъэхъаным тыщыпсэу зэхъум, унагъо пэпчъ кӀэлэегъаджэрэ псауныгъэм икӀэухъумэн фэгъэсэгъэ цыфрэ илэ шлоигъуагъ. УнэрэкӀо Казбек Аскерый ыкӀом унагъо кыхъухъэгъэ сабийхэр зэкӀэ ахэм афэдэ лофышлэ хъугъэх. Ежыр ары апӀэу Гиппократ итхьэланэ зыштэгъагъэр, лоф ешлэфэ ар ыукъоу кыхъэкыгъэп. Цыфмэ гукӀэгъу афырилэу, амалэу илэмкӀэ лэпылэгъу афэхъуштыгъ.

Ишхэзгүсэу Сарэ сыдыгуй иунагьорэ исабыйхэмрэ яухьумэкьуагь. Ар нэхьой зилэ цыф, мытэрэзэу уигьэ-зеклоштэп, цыф зэфышыгьклэхэм культурэ ин зерахэлэын флер ежь исабыйхэми, ригьэдждэр кэлэццыхьлэхэми аригьашлээ, ильэс 49-рэ еджаплэм шылэжьагь. Сарэ исэнэхьат ыгьэлэплагь, опыт ин илагь, шыккэ-амалыккэхэр илофшлэн шигьэфедагьэх, апшэрэ категорие зилэ кэлээгьадж, РСФСР-м гьэсэнэгьэмккэ иотличник.

Ны шьыпкэм ишэнхэр зэклэ кызы-хыгъафэхээ Сарэ ибынхэр ыпгугъэх. Илфыгъэхэри, ащ кыхахкыгъэхэри зыпишынхэ цылэ, ау илыегъэ шъэ-бэгъэ-шъорышгыгъэми зыдыргъэхыхыр-рэп. Джары унагъом кыхухъуэгъэ клэ-лэцлыкыхэри янэ-ятэхэм афэдэ зыклэ-хъугъэхэр. Яклалэхэу Руслан, Азэ-мат ыкли Мурат врач сэнэхъатыр зэ-рагъэгъотыгъ. Руслан игъонэмысэу идунай ыхъожыгъ, ыгъэгугагъэх. Азэмат цэхэм ялээрэ врач, ежэ иунаеу кли-никэ Мыекьуапэ кышызэлуихыгъ. Мурат Кошхъэблэ район сымэджэщым иот-делениеу нервэхэм зыялалэхээрэм ипаш. Ашыпхуэ закъоу Виолеттэ янэ илъэ-уж рэкло, француз ыкли инджылызыбзэ-хэмклэ сабийхэр регъаджэх. Нэу Унэ-рэкъо Сарэ непэ ищылаклэ дахэ, иду-най мамыр, емыззэчу икьорыльфхэм ыналэ атет, ахэр гуклэгъу зыхэлъ цыф тэрэз хъухэ шлоигъу.

Хьадэгъум шIокIыплэ илэп

Ны пстэури зао щымылэным клэгушлұх.
Исабый ащ хэфэн зэрилъэкыштыр

дэгъоу ахэм ашлэ, кыхыхмыкыжын зерилъэкыштыри кьагурэлэ. Джары зиклалэ ктулыкыум дащыгъэ пстэури зыклэгумэкыхэрэр, кьэкложынхэу акъо-хэм зыкыжэхэрэр. Ау дащыгъэ пстэ-уми кьагъэзэжырэл...

Очеретная Вера Кузьма ыпхуыми икIалэу Валерий псаоу ыльэгъужьыгъэп, дэгущыIэжыыгъэп. 1996-рэ ил'эсым Урысые Федерацием и Президентим и Унаш'юкIэ Валерий Очеретноим «Урысые Федерацием и Лыхъужэ» зыфилорэ цIэ л'аплэр кыфагъэшошагъ. Лыхъужыхэм я Аллеу к'алэхэу Краснодар ыкIи Курганинскэ адэтхэм зыцIэ тыратхэгъэхэм ежыри ащыщ. Курганинскэ иурамхэм ащыщи Валерий ыцIэ фау-сыгъ, еджапIэу зыцеджагъэм шIэжэ пхъэмбгъу кышшыфызIэуахыгъ.

Верэ гугуым рихъыжэу, ыгу кыдэ-кыштым фэдэу гумэк'ыгъошхор ккы-зышъхъашъхъэк'лэ, а чып'эхэр кек'лү-хъэ, зинасып ымыль'эгугъэ Валерэ ныбзэ-гъэш'уабэк'лэ дэгущылэ, фэзэ-шы, зэрэхъамы'эжыыр ыгүк'лэ ыштэрэп.

Валерэ чэчэн заом ыпсэ щигътагъы-
льыгъ. Старшэ лейтенант хъугъагъэ,
экипажым ипэщагъ. 1995-рэ илъэсыр
кыхъэгъагъэ Дудаевым изеолхэм
запэуцужьыхэм, ащ сепаратистхэр гъ-
быльыгъэу кызыщяохэрэ чыпылтырэ зы
БТР-рэ зэхихъутагъэх, зезаохэрэм
ащыцуу купышлэ ыукълыгъ. Кызыклакло-
хэзэ, щэр кызытырагъэфэгъэ танкым
исыгъэхэм Валерэ лэпылэгъу афэхъуи,
щэхэр зэпымыюу кытырапхъанкълэщты-
гъэхэми, экипажыр кыгъгэнэжьын
ылъэкълыгъ. Ащ нэужым кълэм икварг-
талхэм ащыщ горэм кыщаухъурэйгъэ
тидесанникхэр изеввод псаоу кыгъэ-
нэжьыгъэх. Ныыр зэпамыгъэуу щэ-гынхэр
танкым кынэгъэ зеолхэм афарагъэ-
щагъэх. Экипажыр зэоным фэхъазыр
зэрэхугъэр кызыщыралощтым Валерэ
снайперым ищэ кытефагъ, инэу кы-
уагъ. лэпылэгъу фэхъунхэ амылъэкълэу
щылэ мазэм и 25-м Валерэ ыгу къэ-
уцугъ.

Хьадзгъум шлокыплэ илэп. Валерэ
яни ар кыгурылуагъэу, ыкьо ихьадэ
ыгъотыжыи зеригъэтЫлыжыгъэм джы
рэзэныгъэ хегъуатэ. ЕжыркIэ ренэу
ар шылэшт, ыкьоу дунаим кыщыфэ-
мыухъумагъэм икъэ кыгъэгъунэшт. Ащ
фэдэу зеклонэу дунаим кытехьорэ
закъор ныр ары. Ясабийхэм яхьэдэ
чылэхэр амылэгъунэу ны пстэуми
тафэжъугъэпалы.

ШЪАУКЪО
Аслъангуаш.

— Къысфэгъэгъу..., — Мурат ышъхъэ еуфэхыгъэу къылузыгъ — Сэри сыфэягъап

— Си зэхэсхынэу сыгаап.
— Саидэ лым кыргыгжаа-
гээр ээпиутыгь. — О уишылэ-
ныгьэ зэрэхуштым оры фи-
тыр. Сэ лыгьэклэ шу зыоз-
гэлъэгун слъэкиштэтэ, угу
зыдидзыгэмклэ оры зыгаз...

Муратэ ишылэныгыг зыха-
зыгээ нэгээулэлэлэгүүм Саи-
дэ идунай зэрэцытэу зэхэ-
тэкбогаг. Илээсичым кыклоц
бзым фэдэу ышыхыгээ унэгэ
набгом ычлэ изи, ишульгэу
гьунэнчээрэ ифэбагыэрэ зы-
пигьохыгээ хульфыгээм жьа-
лымэу ыгу кызызрикутаггэм
икьарэу кыхигьэлаг. Апэ тхэ-
лэлэу ышлэрэр экэлэ лым
тыриткьоныш, нэпсырэ убзны-
рэклэ кыригыгээзэнэу рихь-
хыгэгаг, ау етланэ пытагээ
кызыжигьафи, зыгу кыфызэ-
оклыгээ хульфыгээм игьоу
теклыныр нахь тэрээу кы-
хихыг...

«Джары кло, узыфэе шъып-

УигъашІэ сыкъыхэгъахь...

Рассказ

кээр кыбдэхуугь, бэшагъэу
гум имылъыжь шулъэгъу нэп-
цым ихылъэ птесэхыжы. Угу
сылъэрэуилоу псэу, сэ пцым
сылъэхагъэу сыщылэн слъэки-
штэп». Гушъи пэлъч гукъэо
куоу хэлъыр джы кыгурыла-
гъэу Муратэ тхыгъэм пчъагъэрэ
еджэжыыгь, ау нэклубгуакъэу
ежым ищылэныгъэ кышы-
зэлуихыгъэм ихьопсагъо кыте-
кылагъ...

Шхьэзээкьоныггэм ыльпашэ
зыккызыришлаггэм кыщегъэ-
жаггэу Саидэ ищыфаныггэ
зэрэщытэу уасэ имылэжэу
кышыхуу хьуггэ. lořlanpэм
щызфэ ышхгэ щызэбэкпырэ
гупшысэхэр нахь теуштыггэх.

Ау иунэ кыхъажьэу пчър
ыкыб кызэрэхъоу, шъхаклор
клоцл узым фэдэу кыкклоцп-
шыхъэцтыгъ. Лъмакъэхэм
аклэдэулкыизэ, Муратэ зыгор-
нэм кэатыгъэу, клуашъэзэ кы-
зыхъажьклэ ылаплл фабэхэм
зэраклиубытэжышщыгъэм фэ-
дэу джыри ошлэ-дэмышлэу
ичыэе Іэшлү кыхишыным ежэ-
зэ нэф кытешъэцтыгъ. Чэ-
щым зэрэмычыыагъэр ынэ
пшыгъэхэм аклигъэбылтыхъан
ымылэкълэу, гушлор зынэгү
кыкклэнэфыкышщыгъэ бзыл-
фыгъэм шылынгъэр ыпкышъол
щыклосэжыгъэу, ныбжыкыум

фэдэ хьугъагъэ. Джауштэу
мэзитӀу текӀыгъ...

— Саид, зыгорэ кыюсложт, ау угу кьемыгъау, — мафэ горэм илофшлэгъу Заремэ фэ-сакъызе кыыригъэжыагъ. — Къызгурэлэ джыдэдэм угу шы-шлэрэр, ау узэрэспасуэ чы-члэгым уцлэхъажынуэ узэ-режыагъэр тэрэззп.

Заремэ кырыгэжыагыр ыгу зэрэримыхыырэр кыхыэщэу, Саидэ кыэтэджи, шхыаныгыулчээ лухыгшэм клэрыхыаг. Гьэт-хэ мэлэшлэу жымм шызырхыэрэм ыгватхэу куоу кыы кыыщи, маклэу кыыригэжыаг.

— Ошла, Зарем, сэщ фэдэу чыыр плъэгү члэгъ зычла-

утыкӀэ, уфӕмыеми, упхыры-
чъышт. Тхъэм елъӕу ащ фэдэ
къыомыхъуӀлӕнӕу.

— Ары, Саид, ары. Зэклэ кыызгурэлэ. Сэ сигушылэхэм уиуз зэрэхамыгэжэуькыштыри сэшлэ. Ау ор-орэу гу кыызла-пышлыхыажэу, блкыгыгэм иджэнэкыуачлэ зэ птлупшызмэ, шылэныггэм ибзый фабэ ккыы-шэлым ккыхэпшэжыын зэрэплээкыштыр пшлшэ хуужы-нэу сыфай. — Зарэмэ Саидэ ыкылэ ккыдзуцуи, шыабэу ккытелэбагэ. — Хэта зышлэрэр, а чышыхашэуу плээгү чла-уыгыгэм ычыпллэ джыри нахэ пытэжэу ккычлэзыгыжыкыын уапэ ккыкынкыл мэхэу.

Мыц дэжым Сайда кы-
зплэклэи, пшэшьэгуым ытэмэ-
кыупшэхэ ышэхэ кытыри-
гэклагь. Нэпсыцэ лыдэу ынэ-
хэм кьателъэдагэхэр лэгушюклэ
тырилъэкыкыхи, кылыагь:

— Сшлэрэп, Зарем, сшлэрэп...

ДЗЫБЭ Саният.
(Джыри кыкълъыкълъшт).

Журналхэр кыдэкыгъэх

Еджэныр зикласэхэр, ини цыкылуи, сыдигъуи Адыгэ Республикэм кыдыдэкыгъэх гъэзетхэм ыкы журналхэм ашлуабэ дашлэу яжэх. Ау 2014-рэ илээсымккэ «Зэкъошныгъэм», «Литературная Адыгея», «Родничок Адыгеи», «Жьогъобын» зыфилорэ журналипллым якыдэгъэкын тлэклу кьэгужьуагъ. Ар творческэ лъэныкъом епхыгъагъэп. Техническэ-хэутын лэфэу кьалэу Можайскэ итхылъ тедзэлэ зыфэгъэзэгъагъэм кыпкырыкыгъ.

Адыгеим итхаклохэм я Союз ыкы АР-м лъэпкэ лэфхэмккэ, лэкыб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмккэ ыкы кьэбар жьугъэм иамалхэмккэ и Комитет мы журналхэм якыдэгъэкын фэгъэзэгъэхэр.

Илээсылэкккэ апэрэу кыдэкыгъэх. «Литературная Адыгея» зыфилорэмккэ кьедгъэжън. Ар тхэккэ ныбжьыккэхэу «2013-м ижьогъобын» зыфилорэ зэнэкъокъум хэлэжыгъэхэу, ащ пэрытныгъэр кыдыдэзыхыгъэмэ яусэхэмрэ ярасказхэмрэ кызылэуахы. Кушъу Аслъан иповестэу «Голодная степь», сурэтыл анахыжъхэм ащыцэу В. Пужелевым ипозэе, тхаклоу Гьуклэл Нурбый ирасказ, нэмыккэ художественнэ тхыгъэхэри, мэфэккэ инхэр хэзыгъэуныфыкыгъэ Шэшлэ Казбек, Жэнэ Къырымызэ цылагъэмэ илээс

95-рэ зэрэхъуштыгъэм ехылагъэу Шхьэлэхъо Абу ытхыгъэри, литературнэ критикэмккэ Цуамыккэ Тыркубый истатья, адыгэхэм яискусствэ ибаигъэ кызылэуыкыхэрэри, джырэ прозэм инешанэхэр зыщыккэгъэхыгъэ лэфшлагъэхэри журналым дбгъотэщтых. Нэбгырэ 1230-м арыунэмэ арыхъащт, зэлэпахызэ еджэщтыри маклэп.

Адыгабзэккэ кыдэкыгъэхэри литературнэ-художественнэ журналыри, «Зэкъошныгъэр», лэккэ-лэпккэ, ушлагъэ тхыгъэ зэфэшхыафхэмккэ. 2014-рэ илээсыр мэфэккхэмккэ зэрэбаим ищыс шэныгъэлэжъу Мамый Руслан истатья — «Литературэм фыщылэ цыф» зыфилоу Шэшлэ Казбек ыныбжы илээс 75-рэ зэрэхъуштыгъэм фэгъэхыгъэр. Художественнэ тхыгъэхэри мымаккэу кыдэхыагъэх. Тхэклошхоу Мэщбэшлэ Исхыак ироманэу «Рафыгъэхэр» мыщ цылыккылотыгъ. Мамырыккэ Нурмет илирическэ этюдхэмккэ, Мурэтэ Чэпай (щылэжъэп) игукъэкыжъхэмккэ, ныбжьыккэу Блэгъожь Мурат иусэхэмккэ, Бэрзэдж Аминэт ирасказхэм-

ккэ ыкы Хыакъунэ Альбинэ иусэхэмккэ гъэунэфыгъэх.

Тиубилархэм, адыгэ лорылуатэм, бзэхэм яхылагъэу кьэтхыгъэх Жаккэмыккэ Заримэ, Бжэмыхъу Санянт, Гыщ Нухъэ. Журналым ипчыагъэ 1000 зэрэхъурэр.

Адыгеим исабийхэм, иеджэккэ чанхэм, ны-тыхэм, ныжъ-тыжъхэм, ккэлэплухэм, ккэлэ-егъаджэхэм яккэсэ ккэлэццыккэу журналэу «Родничок Адыгеи», «Жьогъобын» зыфилорэхэм яапэрэ номерхэри кыдэкыгъэх. Ахэр сыдигъоккы ккэраккэ, нэклубгъо пэпчэ темэ гъэнэфагъэккэ ушлагъэх. Арышъ, «гъогумаф» ятэлэ, уасэ нахъ зэрэфэшъуашэу журналхэм язытыштхэр тхылъеджэхэр арых.

ДЗЭУКЪОЖЬ
Нурмет.

Дипломхэр аратыжыгъэх

Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ университетым иполитехническэ колледж кьэзыухыгъэхэм тыгъуасэ мэфэккэ шылкэм тетэу дипломхэр аратыжыгъэх. лэфтхыабзэм хэлэжыагъ Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ университетым ипачэу Къуижь Саидэ.

Политехническэ колледжым хэхъоныгъэхэр мы аужырэ илээсхэм зэришыхэрэ илэ-ублэ гушылэ ректорым кыды-хыгъэщыгъ. Ныбжьыккэхэм ар къафэгъушлуагъ ыкы апшээрэ гъэсэныгъэ зэрагъэгъотыным пае Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ университетым члахъэхэ хъумэ ахэм фэгъэккотэ-ныгъэхэр зэрялэщтхэр кыыхы-гъэщыгъ. Зэиккэ кьэралыгъо ушэ-тыныр амытэу ащ члэхъанхэ зэралэкыштыр кылыуагъ.

Щылэныгъэм анахъу ащыря-щыккэгъэ сэнэхъат 12 колледжым щызэрагъэгъотын амал

ныбжьыккэхэм ял. Еджаплэм щеджэхэрэм шлэныгъэ дэгъу-хэр агъотых. Очнэ шылкэм тетэу Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ университетым иполитехническэ колледж кьэ-зыухыгъэхэ нэбгырэ 205-м щыцэу нэбгырэ 20-мэ диплом плыжъхэр аратыжыгъэх. За-очнэ шылкэм тетэу еджаплэр нэбгырэ 80-мэ къаухыгъ. Ахэм ащыщыбэхэм яеджэн апшээрэ еджаплэм щыпадзэжыщт.

ПАТЫКЪО Анет.

Сурэтыр лэшыны Аслъан тырихыгъ.

Мылькур зебгъэкккэу цыхъэ кыпфашыгъэмэ, ащ ухэмылаб

лэнатлэу алыгъхэр кызыфа-гъэфедзэ ахъщэ зытыгъуэхэм къапалэтыгъэ уголовнэ лэф за-улэмэ Адыгэ Республикэм икыкумышлхэр ахэплэагъэх.

Гушылэм пае, псауныгъэм икьэушхэмккэ кьэралыгъо уч-реждениеу «Жьэгъэушхэм зы-щылэзэрэ Адыгэ республикэ клиникэ диспансерым» ибух-галтер шхьалэу Марина Лебедева кыпалэтыгъэ уголовнэ лэфымккэ Мыекккэпэ кьэлэ хы-кумым 2013-рэ илээсым лоны-гъом и 19-м унэщыо гъэнэ-фагъэ ыштагъ. Урысые Феде-рацием и Уголовнэ кодекс ия 159-рэ статья ия 3-рэ лэх, ия 160-рэ статья ия 3-рэ лэх къащыдэлъытэгъэ бзэджэшлэ-гъэхэр зэрихыагъэккэ ар агъэ-мысагъ.

Хыкумым зэригъэунэфы-гъэмккэ, 2011-рэ илээсым ищылэ мазэ кыщегъэжыагъэу 2012-рэ илээсым итыгъэгъэзэ мазэ нэс, лэнатлэу зылуштыр кызыфигъэ-федзэ, бюджет мыльккэу хэлэ-бзэ, бухгалтер шхьалэм сомэ миллиони 2 фэдиз ытыгъу.

Мыекккэпэ кьэлэ хыкумым иунашъоккэ Марина Лебедева илээси 3 хыапс тыралъхъагъ-гъэти, ащ пшыныжъу фагъэ-нэфагъэр кьегъэзыхыгъэным зы-щылэлэушхэрэ апелляцияоннэ тхылъэу Адыгэ Республикэм

и Апшээрэ хыкум кылэккэхъа-гъэм зи кыкыгъэп. Мыекккэ-пэ кьэлэ хыкумыр тэрэзэу зеклуагъэу ащ ылыты, унашъом хэбзэ ккыачлэ илэ хъугъэ.

Адыгэ Республикэм и Мые-кккэпэ кьэлэ хыкум 2013-рэ илээсым чъэпыогъум и 3-м ыш-тэгъэ унашъом тетэу Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ уни-верситетым ибухгалтер шхьа-лэщтыгъэу Хьаджырэжъо Заремэ ахъщэхъо ылэ кырыгъэхъаным пае зэкъодзэн лэфхэр зэрихыа-гъэккэ агъэмысагъ.

Хыкумым зэригъэунэфы-гъэмккэ, 2012-рэ илээсым игъэт-хэпэ мазэ пае Мыекккэпэ кьэ-ралыгъо технологическэ уни-верситетым и студентхэм сти-пендиэу аратынуу цытыгъэ со-

мэ миллиони 5-р (федераль-нэ бюджет мылькур) Хьаджы-рэжъом ытыгъу. Пшэдэккы-жъу ыхырэммккэ гъунэккэ гъэ-нэфагъэ зилэ обществу «Пром-энерго» зыфилорэм икассирэу зылоштыгъэ Елена Афицарян игъусэу Хьаджырэжъом мыбюд-жет мыльккэуи сомэ миллион 16,5-рэ ытыгъу. Ащ кыыхы-убытагъ егъэджапккэу Мыекккэпэ кьэралыгъо технологическэ университетым и студентхэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ кьатыгъа-гъэри.

Мыекккэпэ кьэлэ хыкумым мы бзылфыгъэр гъогу тэрэз теуцожыным пае илээситлэ кырыпллынхэу ыгъэнэфэгъагъ, илээси 3,5-ккэ условнэ пшы-ныжъ ыхынуу тырилъхъагъ.

Ащ нэмыккэу, Хьаджырэжъом сомэ миллион 21,5-рэ хъурэ члэнагъэу МКЪТУ-м ригъэшлы-гъэр иккыо кьегъэпшыныжъы-гъэным фэгъэхыгъэ искми хы-кумым кыдыригъэштагъ. Ау хыкумым иунашъо хэбзэ ккыа-члэ илэ зыхъугъэм (2013-рэ илээсым шэккыгъум и 15-м) кыщегъэжыагъэу джырэ нэс Хьаджырэжъом зи кытыжы-гъагъэп, сомэ мин 500 хъурэ шэсэу ыпэккэ тыралъхъагъэм ычылпэккэ ар агъэтлысыным полицием иследователь зышы-ккэлэушхэр тхылъым Мыекккэ-пэ кьэлэ хыкумыр хэплэагъ.

Следствием кырыхыплэгъэ материалхэм ахапкы, кьалэу Мыекккэуапэ ипрокурор игуадзэ мы лэфым еплъыккэу фырилэр кыдылэтытэзэ, хыкумым уна-шъо ышыгъ Хьаджырэжъор мэ-зитлуккэ гъэтлысыгъэнуу. Ащккэ анахъу лэубытыплэ кызыфа-шыгъэр члэнагъэу аригъэшлыгъэм пэлухажынуу мыльккэу лэхыгъэр бзылфыгъэм зыщылэрыпллы-хэр лэхъаным лугъэккынуу ар зэрэпхыгъагъэр ары.

Адыгэ Республикэм и Мые-кккэпэ кьэлэ хыкум 2014-рэ илээсым ижъоныгъоккэ мазэ ЖЭУ N 6-м игъэлорышлэккэу компания ибухгалтер шхьалэщты-гъэу Анна Унановам кыпалэ-тыгъэ уголовнэ лэфым хэплэагъ ыкы мыльккэу ытыгъуэккэ ар агъэмысагъ.

Хыкумым зэригъэунэфы-гъэмккэ, 2009-рэ илээсым ишышхъэлэу мазэ кыщегъэ-жыагъэу 2011-рэ илээсым имэ-ккыуогъу мазэ нэс Унановам лэнатлэу зылуштыр кызыфигъэ-федзэ, ахъщэхъо ытыгъу. Унэ-коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм апае цыфхэм яхъщэу гъэлэ-

рышлэккэу компанием кылэккэ-хъэрэр ащ хэбзэнчъэу ком-мерческэ организациехэм ярас-четнэ счетхэм аригъахъэщтыгъ, етлэнэ ар ахъщэ лэрылхъэ ышыжыштыгъ. Кьытыгъурэ ахъщэмккэ ащ ичылфэхэр ыгъэ-гъужыштыгъэх, пкыгъо зэ-фэшхыафхэр кыщэфыштыгъэх. Пстэумккэ бзылфыгъэм сомэ миллиони 3,2-м ехъу къашлу-тыгъу. Еж гъэлорышлэккэу компанием электроэнергиер кьалэккэзгъахъэхэрэм ячылфэхъо джыдэдэм телъ.

Хыкумышлхэм апашхъэ бзылфыгъэр имысагъэ щу-цолэжыгъ, ау члэнагъэу ари-гъэшлыгъэр игъэккыжыгъэным-ккэ амал гори зэрихыагъэп. Мыекккэпэ кьэлэ хыкумым илээси 2,5-ккэ Унановам хыап-сым дэсынэу ыкы сомэ мини 100 хъурэ тазыр ытынэу ыгъэ-нэфагъ.

Адыгэ Республикэм и Апшээрэ хыкум уголовнэ лэфхэмккэ исудебнэ коллегии 2014-рэ илээсым мэккыогъум и 20-м агъэмысагъэм иапелляцияоннэ тхылъ хапкы, Урысые Феде-рацием и Уголовнэ кодекс ия 82-рэ статья диштэу Унановам иккэлэ нахыккэ ыныбжы илээс 14 охъуфэ нэс пшыныжыр физэккэхъанэу рихъухыагъ.

Джыри ащ фэдэ бзэджэшлэгъэ заулэмэ ягугу кьэтшлын тлэ-кышты. А пстэуми нафэ къашлы-рэр ахъщэр зезыгъэккэу цыхъэ зыфашыхэрэм япшээрлэхэр дэгъоу агъэцккэн зэрэфаер, ащ енэцыхъ, хабзэм дэхыкэ зэ-рэмыхъуштыр ары.

Адыгэ Республикэм
ипрокуратурэ иотдел
ипачэу
ЭЛДЭРЭ Эльдар.

